

Kaisa Krogerus, Taija Leinonen & Essi Stenroth

**PARISUHDEVÄKIVALTA KOHDANNEIDEN NAISTEN KOKEMUKSIA
PSYKOEDUKATIIVISESTA SELVIITYMISRYHMÄSTÄ OULUN ENSI- JA
TURVAKODILLA**

PARISUHDEVÄKIVALTA KOHDANNEIDEN NAISTEN KOKEMUKSIA
PSYKOEDUKATIIVISESTA SELVIITYMISRYHMÄSTÄ OULUN ENSI- JA
TURVAKODILLA

Kaisa Krogerus, Taija Leinonen & Essi
Stenroth
Opinnäytetyö
Kevät 2016
Sosiaalian koulutusohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma

Tekijät: Krogerus, Kaisa ; Leinonen, Taija & Stenroth, Essi

Opinnäytetyön nimi: Parisuhdeväkivaltaa kohdanneiden naisten kokemuksia psykoedukatiivisesta selviytymisryhmästä Oulun ensi- ja turvakodilla.

Työn ohjaajat: Kokko, Seija & Rautio, Päivi

Työn valmistumislukukausi- ja vuosi: Kevät 2016

Sivumäärä: 46 + 5

Parisuhdeväkivalta on traumaattinen kokemus, josta selviytyminen on pitkä prosessi. Parisuhdeväkivaltaan liittyvien häpeän ja syyllisyyden tunteiden vuoksi tapahtumaa peitellään usein pitkään ja vain murto-osa väkivaltatapauksista tulee poliisin tietoon. Parisuhdeväkivallan vastaisessa työssä korjaavaa työtä tehdään sekä yksilöiden että ryhmien kanssa, mutta myös ennalta ehkäisevä työ on tärkeää. Tutkimuksen tilaaja Oulun ensi- ja turvakoti on työskennellyt jo yli 20 vuoden ajan parisuhdeväkivallan uhrien tukemisen ja väkivaltatietouden levittämisen parissa.

Tutkimuksen tarkoitus on tuottaa tutkittua tietoa WOMPOWER-projektin osana järjestettyihin selviytymisryhmiin osallistuneiden naisten kokemuksista ryhmistä. Tutkimus vastaa kysymykseen 1. Millaisia kokemuksia osallistujilla oli WOMPOWER-projektin selviytymisryhmistä sekä alakysymyksiin 1.1 Miten selviytymisryhmissä saatu tieto on tukenut osallistujia parisuhdeväkivallasta selviytymisen prosessissa ja 1.2 Miten selviytymisryhmissä esiintynyt vertaistuki on tukenut osallistujia parisuhdeväkivallasta selviytymisen prosessissa. Tutkimuksen tavoite on tuottaa tutkittua tietoa, jota Oulun ensi- ja turvakoti pystyy hyödyntämään kehittämistyössään.

Tutkimus on teemoitettuja haastatteluja käyttäen toteutettu laadullinen tutkimus. Aineistolähtöisen sisällönanalyysin avulla saaduista tutkimustuloksista käy ilmi, että selviytymisryhmiin osallistuneiden kokemukset ryhmistä ovat positiivisia. Selviytymisryhmissä saadun tiedon on koettu muun muassa lisänneen ymmärrystä parisuhdeväkivallan moniulotteisuudesta, sen seurauksista uhrille ja selviytymisen prosessista. Selviytymisryhmissä saatu vertaistuki on antanut uskoa selviytymiseen, vähentänyt itseen kohdistuvia negatiivisia tunteita ja parantanut itsetuntoa.

Johtopäätöksenä todetaan psykoedukatiivisen selviytymisryhmän olevan toimiva tapa työskennellä parisuhdeväkivaltaa kokeneiden kanssa. Selviytymisryhmissä saadun tiedon ja vertaistuen hyöty selviytymiselle on jatkunut myös ryhmätoiminnan päätyttyä. Tutkittu tieto pitkäaikaisista myönteisistä vaikutuksista lisää väkivaltatyöntekijän työn mielekkyyttä. Parisuhdeväkivallan negatiiviset vaikutukset yksilön hyvinvoinnille ovat niin suuret, että on yhteiskunnallisella tasolla perusteltua sijoittaa resursseja parisuhdeväkivallan vastaiseen työhön.

Asiasanat: *parisuhdeväkivalta, parisuhdeväkivallasta selviytymisen prosessi, vertaistuki, psykoedukaatio, traumasta toipuminen*

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Oulu University of Applied Sciences Degree programme in Social Services

ABSTRACT

Authors: Krogerus, Kaisa; Leinonen, Taija & Stenroth, Essi

Title of thesis: Women's Experiences of participating in a Survival group in the Shelter for battered Women in Oulu.

Supervisors: Kokko, Seija & Rautio, Päivi

Spring 2016

Number of pages: 46 + 5

Domestic violence is a traumatic experience. Coping from it is a long and complicated process. Due to feelings of shame and guilt that surface because of domestic violence, events are often covered up, and only a small amount of the cases are reported to the police. The shelter in Oulu has been working with battered women since 1978 spreading awareness of domestic violence to prevent it. In 2013-2014, it participated in an international WOMPOWER-project, which was part of the European Union's Daphne II - program.

The purpose of this research is to collect information of the experiences of those women, who have participated in the so called survival groups during the WOMPOWER-project. The paper will find answers to research question 1. What kind of experiences women had of the survival group; the question divided into two sub questions: 1.1 How did the information shared in the survival group help the women in their processes of overcoming the domestic violence, and 1.2 How did the peer support in the survival group help women in their processes of overcoming the domestic violence.

This research is a qualitative research, and it was put into effect by using a theme interview. The research results indicate that the women who participated in the survival group found it to be a positive experience. The information given in the survival group increased the understanding of the multidimensionality of domestic violence, the consequences of it, and the process of overcoming the domestic violence. The peer support in the survival group gave the women better self-esteem and confidence in overcoming domestic violence.

As a conclusion, educational survival group seems to be a usable form of working with battered women. The information shared in a survival group has helped women in understanding the process of coping, dealing with their emotions, and understanding the changes they need to make in their lives and in their ways of thinking. The peer support and information sharing in the survival group counterbalanced each other. Knowledge of the positive influence improves the worker's motivation. As domestic violence harms the victim's well-being in many ways, it is important to support battered women.

Keywords: domestic violence, surviving process, peer support, educational

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	PARISUHDEVÄKIVALTA	8
2.1	Parisuhdeväkivalta Suomessa	8
2.2	Monimuotoinen parisuhdeväkivalta	9
2.3	Parisuhdeväkivalta traumaattisena.....	10
3	PARISUHDEVÄKIVALLASTA SELVIYTYMINEN	13
3.1	Mitä on selviytyminen?	13
3.2	Parisuhdeväkivallasta selviytymisen prosessi	15
3.3	Traumasta selviytymisessä tärkeät psykologiset tarpeet.....	16
4	PARISUHDEVÄKIVALLAN VASTAINEN TYÖ	18
4.1	WOMPOWER-projekti	18
4.2	Psykoedukaatio ja vertaistuki	20
5	TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN.....	22
5.1	Tutkimuksen tarkoitus, tavoitteet ja tutkimuskysymykset.....	22
5.2	Tutkimuksen metodologia.....	23
5.3	Tutkimuksen aineistonkeruu ja osallistajat	24
5.4	Aineiston analyysivaihe	27
5.5	Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus	27
6	TUTKIMUSTULOKSET	31
6.1	Vertaistuen merkitys parisuhdeväkivallasta selviytymisen prosessissa.....	31
6.2	Saadun tiedon merkitys selviytymisen prosessissa	33
7	JOHTOPÄÄTÖKSET	36
8	POHDINTA	37
	LÄHTEET.....	42
	LIITTEET.....	47

1 JOHDANTO

Tutkimuksemme taustailmiönä on parisuhdeväkivalta ja siitä selviytyminen. Väkivaltaa kuvataan erilaisilla käsitteillä, kuten lähisuhdeväkivalta, läheisväkivalta, perheväkivalta ja naisiin kohdistuva väkivalta. Tässä tutkimuksessa käytetään käsitettä parisuhdeväkivalta, jolla tarkoitetaan parisuhteen osapuolten välillä esiintyneitä väkivallan eri muotoja. Hyödynsimme myös lähteitä, joissa käsitellään laajemmin naisiin kohdistuvaa väkivaltaa, jonka alakäsite parisuhdeväkivalta on. Olemme tietoisia siitä, että naiset voivat olla parisuhdeväkivallassa myös tekijöitä, mutta koska tutkimisamme ryhmissä he olivat uhreja, puhuimme naisista uhreina tai parisuhdeväkivaltaa kohdanneina naisista.

Parisuhdeväkivalta eri muotoineen ja sen ehkäisemiseksi tehtävä työ on ollut näkyvästi esillä Suomessa viime vuosina. 2000-lukua nimitetään perhe- ja lähisuhdeväkivaltaohjelmien aikakaudeksi Turvakoti työnä -selvityksessä (Ojuri & Laitinen 2015, 8). Tässä opinnäytetyössä esitellään parisuhdeväkivaltaa ilmiönä ja sen mahdollisia seurauksia uhrille. Yksi niistä on traumatisoituminen, joka on yleistä parisuhdeväkivaltaa kokeneiden joukossa ja vaikeuttaa osaltaan suhteesta irrottumista.

Parisuhdeväkivallasta selviytymisellä voidaan tarkoittaa esimerkiksi sitä, että jatketaan samassa parisuhteessa mutta ilman väkivaltaa, tai sitä, että erotaan kyseisestä suhteesta (Ojuri 2004, 188; Väänänen 2011, 109). Selviytyminen on pitkä ja hidas prosessi, johon kuuluu useita vaiheita (ks. Korkeela-Leppälä, 2002, 27). Selviytymisen merkkejä työntekijöiden näkökulmasta ovat muun muassa se, että uhri oppii tunnistamaan väkivaltaa, ottamaan vastuuta omasta elämästään, ja kykenee kohtaamaan tunteitaan. (Nyqvist 2002, 171).

Parisuhdeväkivallasta selviytyminen on tärkeä ja ajankohtainen aihe sosionomien opinnäytetyöhön, sillä kaikilla sosiaalialan kentillä. Väkivaltatyön riittävää osaamista tulisikin olla kaikilla sosiaali- ja terveysalan työntekijöillä. Parisuhdeväkivalta on noussut erityisen ajankohtaiseksi viime aikoina julkisuudessa käydyn vilkkaan, seksuaalista häirintää ja naisiin kohdistuvaa väkivaltaa käsittelevän keskustelun myötä.

Tutkimuksemme tilaajalla Oulun ensi- ja turvakodilla on ollut jo 20 vuoden ajan vertaistukiryhmiä parisuhdeväkivaltaa kokeneille naisille. Oulun ensi- ja turvakoti osallistui WOMPOWER-projektiin,

jossa kokeiltiin uudenlaista selviytymisryhmämallia, johon sisältyy sekä psykoedukatiivista toimintaa että vertaistukea. Tutkimme selviytymisryhmiin osallistuneiden naisten kokemuksia, ja teemme laadullisen tutkimuksen käyttäen aineiston hankintaan teemoitettua haastattelua ja analyysin metodina aineistolähtöistä sisällönanalyysia.

Työmme ensisijaisena tavoitteena on tarjota tutkittua tietoa, jota Oulun ensi- ja turvakoti voi hyödyntää toimintansa kehittämisessä. Toissijaisena tavoitteena on tarjota tietoa myös muille väkivaltatyön parissa työskenteleville ja sosiaali- ja terveysalan opiskelijoille.

2 PARISUHDEVÄKIVALTA

2.1 Parisuhdeväkivalta Suomessa

Parisuhdeväkivaltaa on kaikki sellainen käyttäytyminen, joka aiheuttaa fyysistä, psyykkistä tai seksuaalista vahinkoa suhteen toiselle osapuolelle. Useimmiten kyseessä eivät ole yksittäiset tapahtumat, vaan parisuhdeväkivalta on pitkäkestoinen prosessi, jossa eri väkivallan muodot ovat kietoutuneet yhteen. (Marttala 2011, 39–40.) Parisuhdeväkivalta vaikuttaa kokonaisvaltaisesti sitä kokeneiden henkilöiden hyvinvointiin negatiivisella tavalla. Sen käsittely työllistää poliisia ja oikeuslaitosta mutta myös erilaisia sosiaali- ja terveysalan toimijoita. (Husso 2003, 13; Marttala 2011, 40.)

Parisuhdeväkivalta on osa naisiin kohdistuvaa väkivaltaa, joka taas on ihmisoikeuskysymys, johon kiinnitetään paljon huomiota niin valtakunnallisella, eurooppalaisella kuin maailmanlaajuisella tasolla. Sen arvellaan olevan yleisin ihmisoikeusloukkaus maailmassa. (Marttala 2011, 38; Hallituksen esitys 155/2014, viitattu 8.12.2014.)

Parisuhdeväkivallan yleisyyttä Suomessa käsittelevien tilastotietojen esitleminen on haastavaa, koska aihetta käsittelevää tietoa löytyy useista eri yhteyksistä eivätkä tiedot ole keskenään vertailukelpoisia. Euroopan unionin perusoikeusvirasto on teettänyt laajan tutkimuksen naisiin kohdistuvasta väkivallasta Euroopassa. Haastatelluista suomalaisista naisista 11 % oli kokenut väkivaltaa nykyisessä ja 31 % aikaisemmassa suhteessaan. Suomalaisilla naisilla on siis korkea riski joutua väkivallan kohteeksi. (European Union Agency for Fundamental Rights 2014, 14–17). Samansuuntaisia tuloksia ilmeni Domestic Violence against Women -eurobarometrissa vuodelta 2010. Sen mukaan Suomessa naisiin kohdistuva väkivalta on yleisempää kuin muissa jäsenmaissa. (European Commission 2010, viitattu 9.1.2015.)

Eräs kansallinen tapa selvittää parisuhdeväkivallan yleisyyttä Suomessa ovat uhritutkimukset. Naisista noin 10 % oli kokenut fyysistä väkivaltaa jossain vaiheessa elämäänsä ja viimeisen vuoden aikana 4 %. Parisuhdeväkivaltaa esiintyi eniten 15–24-vuotiailla ja vähiten 55–74-vuotiailla. Vain 10 % naisiin kohdistuvasta väkivallasta oli päätynyt poliisin tietoon, ja 37 % väkivaltaa kokeneista naisista ei ollut kertonut tapahtuneesta kenellekään. Puolet väkivaltaa kokeneista naisista ilmoitti kumppaninsa olleen tapahtumahetkellä humalassa. (Danielsson & Salmi 2013, 3–7.)

2.2 Monimuotoinen parisuhdeväkivalta

Parisuhdeväkivaltaa esiintyy monissa eri muodoissa, joita ovat muun muassa henkinen, fyysinen, hengellinen, seksuaalinen ja taloudellinen väkivalta. Parisuhdeväkivallan erityispiirteenä on se, että erilaiset väkivallan muodot kietoutuvat siinä yhteen. (Marttala 2011, 43).

Yleisin mutta myös vaikeimmin tunnistettava parisuhdeväkivallan muoto on henkinen väkivalta. Henkistä väkivaltaa esiintyy niin sanallisena kuin sanattomana ja sitä voi esiintyä paitsi pariskunnan ollessa kahdestaan myös toisten ihmisten läsnä ollessa. Henkiseen väkivaltaan kuuluu muun muassa nimittely, fyysisellä väkivallalla uhkailu, alistaminen, nöyryyttäminen, huutaminen, kiroilu, vähättely ja toisen kontrollointi erilaisin keinoin. (Ojuri 2004, 20; Hannus, Mehtola, Natunen & Ojuri 2011, 46; Marttala 2011, 46–48.) Henkinen väkivalta yhdistettynä sosiaaliseen eristämiseen on tehokas keino vaurioittaa uhrin minäkokemusta (Väänänen 2011, 115).

Fyysinen väkivalta on helpoiten tunnistettava väkivallan muoto. Fyysistä väkivaltaa on muun muassa töniminen, lyöminen, potkiminen, kuristaminen ja tukasta repiminen. Fyysinen väkivalta voi aiheuttaa uhrille eriasteisia vammoja, pahimmassa tapauksessa jopa kuoleman. (Ojuri 2004, 19; Ensi- ja turvakotien liitto 2014, viitattu 10.1.2015.) Käytännössä fyysinen väkivalta kietoutuu henkiseen väkivaltaan, ja fyysisten vammojen lisäksi fyysisellä parisuhdeväkivallalla on aina myös psyykkisiä seurauksia. Fyysisen väkivallan aiheuttamat psyykkiset seuraukset eivät välttämättä riipu fyysisen väkivallan asteesta. (Ojuri 2004, 20.)

Seksuaalinen väkivalta ilmenee muun muassa seksuaalisena ahdisteluna, kosketteluna, seksuaalisiin tekoihin pakottamisena ja pornografian katseluun, matkimiseen tai siihen osallistumiseen pakottamisena. Äärimmäinen muoto seksuaalisesta väkivallasta on raiskaus. Vaikka raiskaus avioliitossa onkin kriminalisoitu, niin sen määrittelemistä asianomistajarikokseksi voidaan pitää osoituksena siitä, että seksuaalista väkivaltaa pidetään edelleen tekijän ja uhrin välisenä yksityisasiana. (Kotananen 2013, 80.) Seksuaalinen väkivalta parisuhteessa on sekä fyysisesti mutta ennen kaikkea henkisesti vaurioittavaa. (Väänänen 2011, 128–130).

Taloudellista väkivaltaa on toisen rahojen tai muun omaisuuden luvaton käyttö tai sen estäminen, että toinen itse päättäisi omien varojensa käytöstä (Rautava & Perttu 2002, 29–30). Taloudellinen väkivalta pahentaa uhrin elämäntilannetta ja vähentää erilaisia toimintamahdollisuuksia.

Hengellistä väkivaltaa on muun muassa uskonnollisilla säännöillä pelottelu, uhkailu tai painostaminen ja uskonnon määräämiin rajoituksiin pakottaminen. Toisaalta myös uskonnon harjoittamisen kieltäminen on hengellistä väkivaltaa. (Rautava & Perttu 2002, 30.)

2.3 Parisuhdeväkivalta traumaattisena kokemuksena

Koettu väkivalta altistaa ihmisen psyykkiselle traumatisoitumiselle. Trauma on elämää erityisen voimakkaasti ravisuttava, yksittäinen tai jatkuva tapahtuma, josta aiheutuu elämää häiritseviä, hyvin voimakkaita reaktioita. Traumaattinen tapahtuma voi aiheuttaa muutoksia ihmisen käsitykselle itsestään sekä ympäröivästä maailmasta. Henkilölle voi kehittyä erinäisiä pelkoja asioita kohtaan, jotka eivät aiemmin ole pelkoa aiheuttaneet. Myös luottamus muihin ihmisiin voi horjua ja kyky säädellä tunteita häiriintyä. (Suomen EMDR-yhdistys, viitattu 9.1.2015.) Väkivalta kokemuksena on niin henkilökohtainen ja minuutta loukkaava, että sen seuraukset ovat sekä traumatisoituneelle henkilölle itselleen että hänen lähipiirilleen hyvin moninaisia. (ks. Väänänen 2011, 122–132).

Aiheutuneen trauman käsittely voi olla hyvin pitkä prosessi. Trauman käsittelyyn kuuluvia vaiheita ovat sokkivaihe, reaktiovaihe, käsittelyvaihe sekä uudelleen suuntautumisen vaihe. On kuitenkin yksilöllistä kuinka pitkään kukin vaiheita käsittelee. Sokkivaihe ja reaktiovaihe ovat yleensä lyhyitä: sokkivaihe menee ohi muutamasta tunnista muutamaan päivään, kun taas reaktiovaihe kestää noin viikosta kuukauteen. Reaktiovaiheessa henkilö joutuu tunnustamaan tapahtuneen todellisuuden, hän voi tuntea hyvin voimakkaita tunteita ja myös somaattiset oireet kuten pahoinvointi ja univaikeudet ovat mahdollisia. Trauman käsittelyvaihe on usein mahdollista vasta kun henkilö voi kokea olevansa turvassa eikä uhka ole enää läsnä. Käsittelyvaihe voi kestää jopa vuosia, riippuen henkilön kokemuksista sekä hänen saamastaan avusta. Käsittelyvaiheessa henkilö rakentaa minuitaan uudelleen ja käy läpi tunteitaan. (Lehtonen & Perttu 1999, 59–60; Väänänen 2011, 122–132.)

Pitkittynyttä oireilua traumasta kutsutaan traumaperäiseksi stressihäiriöksi, PTSD:ksi (post-traumatic stress disorder). Trauman aiheuttaneen tapahtuman muistot voivat esiintyä yhä uudelleen unissa, ajatuksissa ja traumatisoitunut henkilö jää ikään kuin muistojensa valtaan, pääsemättä niistä yli. Tutkijoiden mukaan ei-normatiivinen tapahtuma, kuten väkivallan kohteeksi joutuminen altistaa traumaperäiselle stressihäiriölle. (Resick 2001, 12–13). Väkivallan kokemus itsessään säilyy muistissa, mutta se ei sinällään ole riittävä peruste traumaperäisen stressihäiriön diagnosoimiseksi. Jos oireet ovat erityisen vahvoja ja aiheuttavat henkilölle voimakasta pelkoa ja ahdistusta,

kyse voi kuitenkin olla traumaperäisestä stressihäiriöstä. (sama, 15–16.) Sotakokemukset ja väkivalta johtavat hyvin usein PTSD:n kehittymiseen (sama, 54).

Pitkään jatkuva väkivalta altistaa uhrin kompleksisen trauman kehittymiselle. Kompleksinen trauma voi aiheuttaa vaurioita tunteiden säätelyyn, itsetuhoista ja impulsiivista käyttäytymistä, dissosiaatiota, somaattisia oireita, vaikeuksia ihmissuhteissa, sosiaalista eristäytymistä ja tunnetta perustavaa laatua olevasta hajoamisesta. Uhri voi kokea häpeää, epätoivoa ja jopa toivottomuutta, mikä johtaa käsitykseen siitä, ettei mitään ole tehtävissä. (Resick, 2001, 53–54).

Käytännössä on vaikeaa, ellei jopa mahdotonta käsitellä erikseen parisuhdeväkivallan ja trauman vaikutuksia uhriin, sillä monet parisuhdeväkivallan seurauksista selittyvät sillä, että uhrin traumaatioituneita. Joka tapauksessa eriasteinen traumatisoituminen on parisuhdeväkivaltaa kohdanneille naisille hyvin yleistä eli heidän kanssaan työskentelevillä henkilöillä tulisi olla tietoa ilmiöstä ja taitoja traumatisoituneiden kanssa työskentelyyn. (ks. Korkeela-Leppälä 2004, 37; Pohjoisvirta 2013, 11–12).

Traumatisoitumiseen vaikuttavat monet eri tekijät, muun muassa tapahtumien vakavuus, toistuvuus ja uhrin voimavarat. Kaikki traumaattisen tapahtuman kohdanneet yksilöt eivät traumatisoidu (ks. Yule, Williams & Joseph 2000, 12–13). Traumatisoituneella asiakkaalla saattaa olla jo aikaisemmassa elämässä aiheutunut käsittelemätön trauma, joka aiheuttaa edelleen oireita, vaikka nykyinen tilanne sinällään ei olisi kovin kuormittava. Etenkin lapsena ja nuorena koettu trauma altistaa uuden trauman syntymiselle. Trauman purkuun tarvitaan henkilökohtaista terapiaa. (Korkeela-Leppälä 2004, 37–38.)

Traumatisoituminen vaikuttaa monella tapaa haitallisesti yksilön elämään. Se aiheuttaa erilaisten fyysisten oireiden ja lisääntyneen sairastavuuden lisäksi myös henkisiä seurauksia. (Yule, Williams & Joseph 2000, 8–10; Väänänen 2011, 124–126.) Posttraumaattisesta stressistä saattaa seurata keskittymiskyvyttömyyttä, mikä taas aiheuttaa vaikeuksia oppimisessa ja työssä suoriutumisessa. Ongelmat voivat pahimmillaan johtaa opintojen keskeytymiseen tai työttömyyteen. Tunnetason muutokset, erityisesti tunteiden katoaminen vaikeuttavat vastavuoroisia sosiaalisia suhteita ja voivat johtaa jopa empatian katoamiseen. Masennus on hyvin yleistä parisuhdeväkivaltaa kohdanneilla naisilla. (Resick 2001, 25–26.) Alttius päihteiden väärinkäytölle lisääntyy (Resick 2001, 43; Väänänen 2011, 131). Kasautuva moniongelmaisuus vaikeuttaa entisestään uhrin tilannetta ja heikentää hänen voimavarojaan selviytyä.

Parisuhdeväkivalta traumaattisena kokemuksena murskaa uhrin ydinuskomukset itsestään, muista ihmisistä ja maailmasta. Pahimmillaan uhri sisäistää näkemyksen itsestään huonona ja arvottomana henkilönä, joka ei ansaitse parempaa. (Väänänen 2011, 115–117.)

3 PARISUHDEVÄKIVALLASTA SELVIYTYMINEN

3.1 Mitä on selviytyminen?

Selviytymisen merkitys ei ole yksiselitteinen. Parisuhdeväkivallasta selviytymisen voidaan nähdä tarkoittavan suhteesta pysymistä väkivallasta huolimatta tai suhteesta irrottautumista. Joillekin selviytyminen voi tarkoittaa väkivallan sietämistä. (Ojuri 2004, 124–125.)

Uhrin läheisen ja usein myös työntekijän on vaikeaa ymmärtää, miksi uhri ei irrottaudu väkivaltaisesta suhteesta. Väkivalta on vain yksi osa parisuhdetta, johon voi sisältyä myös myönteisiä hetkiä ja tunteita. Yksin jäämisen ja hylätyksi tulemisen pelko sekä eristäytyneisyys muista ihmissuhteista sitovat naista tunnetasolla parisuhteeseen ja vaikeuttavat siitä lähtemistä. (Rautava & Perttu 2002, 96.) Väkivaltaisessa parisuhteessa sinnittelyn taustalta voi löytyä myös kulttuurisidonnaisia tekijöitä, kuten väkivallan normalisointi, jossa parisuhdeväkivalta on muuttunut vähitellen uhrille normaaliksi tilanteeksi (Ojuri 2004, 102). Uhrin sitoutuminen perinteiseen ydinperhemalliin estää osaltaan suhteesta irrottautumisen ja saa naisen sinnittelemään vaikeissa olosuhteissa pitkään (sama, 96–100).

Parisuhdeväkivaltaa kohdanneiden naisten kanssa työskentelyssä on tärkeää ymmärtää, että mahdollinen päätös erota on naisen oma valinta, johon päätyminen on pitkä prosessi. Nainen voi myös palata takaisin kumppaninsa luokse, jopa useita eri kertoja, mikä on osa joidenkin naisten selviytymisprosessia (Rautava & Perttu 2002, 91).

Parisuhdeväkivallasta selviytymistä voidaan kuvata irtaantumiseksi väkivaltaisesta suhteesta ja tietoisuuden heräämiseksi osallisuudesta omaan elämään ja omiin valintoihin. Selviytyminen on myös väkivallan aiheuttamien häiriöiden poistumista, turvallisuuden tunteen lisääntymistä ja omanarvontunnon palaamista. (Väänänen 2011, 109.)

Ojuri (2004, 42) viittaa väitöskirjassaan Lazaruksen ja Folkmanin teoriaan selviytymisestä, jossa se määritellään jatkuvasti muuttuviksi pyrkimyksiksi hallita sellaisia ulkoisia tai sisäisiä vaatimuksia, jotka kuormittavat tai ylittävät henkilön voimavaroja. Parisuhdeväkivallasta selviytyminen on moni-

mutkainen ja pitkäkestoinen prosessi. Kyseisessä teoriassa lajitellaan selviytymisen strategiat ongelmasuuntautuneisiin ja tunnesuuntautuneisiin strategioihin. Ongelmasuuntautuneita keinoja käytetään ongelman ratkaisuun silloin, kun koetaan että tilanteeseen voidaan vaikuttaa. Näihin keinoihin kuuluvat muun muassa suunnitelmallinen ongelmanratkaisu, käytännön toimenpiteet ja tuen etsintä toisilta ihmisiltä. (Ojuri 2004, 52–54.)

Tunnesuuntautuneita keinoja käytetään silloin, kun koetaan, että ongelmalliseen tilanteeseen ei voida vaikuttaa, jolloin pyritään sietämään tilanteen aiheuttamia negatiivisia tunteita. Niihin kuuluvat muun muassa etäännyttäminen, välttämiskäyttäytyminen ja fantasiat tilanteen paranemisesta. Nämä strategiat täydentävät toisiaan. (Ojuri 2004, 52–54.)

Ojurin tutkimustuloksissa parisuhdeväkivaltaa kohdanneet naiset käyttivät tunnesuuntautuneina selviytymiskeinoina väkivallan selittämistä, välttämiskäyttäytymistä ja sivuuttamista. Naiset saattoivat rationalisoida väkivaltaa tai aliarvioida sen merkitystä ja vaarallisuutta tai syyllistää itseään siitä. Osa naisista ei osaa edes nimetä väkivaltaa väkivallaksi, etenkin silloin jos se on muuta kuin fyysistä väkivaltaa. (Ojuri, 2004, 135; ks. Rautava & Perttu 2002, 90). Ongelmasuuntautuneina selviytymisen strategioina naiset käyttävät esimerkiksi pakenemista, salaamista, avun hakemista ja rajojen asettamista. (Ojuri 2004, 141).

Parisuhdeväkivalta vaikuttaa monin tavoin uhriinsa, joten siitä selviytyminen ei ole helppoa (ks. Marttala 2011, 44). Naisen minäkuva muuttuu usein kielteisemmäksi, ja hän tuntee muun muassa pelkoa, häpeää ja syyllisyyttä tilanteestaan. (Ojuri 2004, 124–131). Väkivalta on saattanut johtaa siihen, että nainen on etäännyttänyt tunteensa, eikä osaa tunnistaa tai sanoittaa niitä. Tunteiden kohtaaminen on kuitenkin välttämätöntä selviytymiselle. Pelko, häpeä ja syyllisyys nousevat usein helpommin esiin kuin viha tai suru, mutta kaikkien tunteiden kohtaaminen vapauttaa positiivista energiaa. (Väänänen 2011, 115–117.)

Koska parisuhdeväkivallasta selviytyminen on hidas prosessi, vaatii se eri vaiheissa erilaista tukea (ks. Korkeela-Leppälä 2001, 38). Valitettavasti julkisen sektorin mahdollisuudet tukea parisuhdeväkivallasta selviytyjiä ovat vaatimattomat, eikä mikään taho ota kokonaisvastuuta uhrin selviytymisen tukemisesta (Väänänen 2011, 109). Terapia, kahdenkeskiset keskustelut ammattiauttajien kanssa ja samankaltaisia kokemuksia omaavien kohtaaminen ryhmissä usein auttavat. Läheisiltä saatu tuki ainoana tukimuotona riittää harvoin. (Husso 2003, 310–311; Väänänen 2011, 109–110).

3.2 Parisuhdeväkivallasta selviytymisen prosessi

Parisuhdeväkivallasta selviytymisen prosessia on kuvattu eri tavoin, muun muassa Brownin (1997) kuvaus naisen selviytymisprosessista (Rautava & Perttu 2002, 90–91). Tässä tutkimuksessa käytämme Marja Koskelaisen kehittämää väkivallasta selviytymisen prosessia. Marja Koskelainen laati Kriisistä selviytymiseen -hankkeen aikana kahdeksanvaiheisen kuvauksen väkivallasta selviytymisen prosessista. Jokainen nainen käy läpi oman yksilöllisen prosessinsa. Osa vaiheista saattaa jäädä kokonaan pois tai eri vaiheet saattavat asettua lomittain. Jo aiemmin ohitettuihin vaiheisiin saatetaan palata myöhemmin uudelleen. Selviytyminen voi myös pysähtyä pitkiksi ajoiksi johonkin vaiheeseen. (Koskelainen 2001, 53.)

Väkivallasta selviytymisen prosessi alkaa valmistelevalle vaiheelle, johon sisältyy parisuhteeseen liittyvien huolestuttavien tekijöiden huomaaminen usein jo suhteen alkuvaiheessa ja niiden ohittaminen. Näitä merkkejä ovat muun muassa parisuhteen hyvin nopea kehittyminen, kumppanin voimakas mustasukkaisuus, runsas alkoholinkäyttö ja erilaiset merkit väkivaltaisuudesta. (Koskelainen 2001, 54; Hulkko 2011, 85.) Suhteen epätasa-arvoinen valta-asetelma ja toisen osapuolen rajoittaminen ovat jo varhaisessa vaiheessa ilmeneviä merkkejä. (Hulkko 2011, 96.)

Havahtuminen tapahtuu silloin kun jokin tapahtuma, muutos tai oivallus saa väkivaltaa kohdanneen naisen tajuaan, että tilanteen on muututtava. Oivallukset voivat liittyä myös lasten käytökseen ja siitä heränneeseen huoleen. Tässä vaiheessa nainen on usein jo menettänyt uskonsa siihen, että kumppani pystyisi muuttamaan, ja oivaltaa että hänen on itse muutettava tilannetta. (Koskelainen 2011, 55; Hulkko 2011, 86.)

Etäntymisen vaiheessa otetaan joko konkreettisesti tai emotionaalisesti etäisyyttä parisuhteeseen, esimerkiksi muuttamalla pois kotoa. Tässä vaiheessa naisen toiminta saattaa jo muuttua itsenäisempään suuntaan. (Koskelainen 2001, 55.)

Häilymisen vaiheeseen kuuluu ristiriitaisia tunteita ja ajatuksia sekä kumppanista, suhteesta että omasta tulevaisuudesta. On halua muutokseen, mutta usein myös samanaikaisesti muutosvastarintaa. Nainen ei itsekään tiedä, mitä oikein haluaisi ja viestii myös ristiriitaisesti kumppanilleen. (Koskelainen 2001, 55–56; Korkeela-Leppälä 2001, 27–28.)

Tunnustamisen vaiheessa omaa elämää pystytään tarkastelemaan rehellisesti, asioita ei enää tarvitse peitellä tai salata. Nainen kykenee tiedostamaan paremmin omia asioitaan, myös niitä joiden käsittely on edelleen kesken. (Koskelainen 2001, 56). Mikäli suhde päättyy eroon, on edessä surutyön vaihe. Vaikeassakin suhteessa on ollut omat myönteiset hetkensä, ja myös sellaista voi jäädä kaipaamaan, mitä olisi kumppanilta halunnut saada. Aiemmat surukokemukset saattavat aktivoida. (Koskelainen 2001, 56.)

Työskentelyn vaihe sijoittuu Koskelaisen mukaan usein turvakotiin. Se voi jatkua vuosia, etenkin jos suhteeseen on sisällynyt poikkeuksellisen rajua fyysistä väkivaltaa tai seksuaalista väkivaltaa, joiden parissa työskentely tapahtuu pala kerrallaan. Työskentelyn vaiheessa ei-kielelliset menetelmät, esimerkiksi taideterapeuttinen lähestymistapa voivat helpottaa asioiden ilmaisua. Tässä vaiheessa ammattilaisen tukea tarvitaan, sillä pintaan nousee voimakkaita tunteita. Vaihetta kuvataan myös elämän palapelin kokoamisen vaiheeksi, jolloin sirpaleista muodostuu yhtenäinen tarina. (Koskelainen 2001, 57.)

Viimeisessä eli uudelleen rakentamisen vaiheessa pohditaan millaista elämää itselle ja mahdollisille lapsille halutaan. Naisesta tulee ulkoa ohjautuvan objektin sijaan viimeinkin subjekti, joka kykenee itse määrittämään omat rajansa ja päättämään omista asioistaan. Sisäinen muutos heijastuu usein ulkoisessa olemuksessa, sillä nyt naisella on voimavaroja myös itsestään huolehtimiseen. (Koskelainen 2001, 57.) Näkemys parisuhdeväkivallasta selviytymisestä prosessina on hyödyllinen, mutta yksinään se ei tarjoa riittävän vankkaa teoriapohjaa selviytymisen ymmärtämiselle tämän tutkimuksen kannalta.

3.3 Traumasta selviytymisessä tärkeät psykologiset tarpeet

Traumasta selviytymiseen liittyvistä teorioista erityisen hyödylliseltä vaikuttaa konstruktivistinen minän kehittymisen teoria (constructivist self-development theory, CSDT). Sillä konstruktivistisessa minän kehittymisen teoriassa traumatisoituneen henkilön psykologisten tarpeiden täyttyminen on keskeisellä sijalla traumasta selviytymisessä. Tarpeiden täyttymättä jääminen voi aiheuttaa muutoksia niissä uskomuksissa, jotka käsittelevät turvallisuutta, luottamusta, hallinnan ja vallan tunteita, arvostusta ja läheisyyttä. Näitä psykologisia tarpeita ovat:

1. tarve kehittää vakaa ja yhtenäinen viitekehys selittämään koettua tapahtumaa
2. tarve tuntea olonsa turvalliseksi
3. tarve luottaa toisen ihmisen sanoihin ja tekoihin, tarve voida olla hetkittäin jopa riippuvainen toisen tuesta
4. tarve tulla toisten ihmisten arvostamaksi, ja vastavuoroisesti arvostaa heitä
5. tarve oman käytöksen ja elämän hallintaan ja itsenäisyyteen
6. tarve voida käyttää valtaa toiseen ihmiseen
7. läheisyyden ja kuulumisen tarve, joka kattaa sekä läheiset ihmissuhteet että yhteisöihin kuulumisen.

Eläminen väkivaltaa sisältävässä parisuhteessa tekee vaikeaksi, ellei suorastaan mahdottomaksi täyttää edellä mainittuja psykologisia tarpeita. Väkivallan kohteeksi joutuminen on hämmentävä kokemus, joka herättää ristiriitaisia tunteita, jos ei hahmota parisuhdeväkivaltaa laajempänä ilmiönä. Olonsa turvalliseksi tunteminen on mahdotonta väkivaltaisessa parisuhteessa, jossa väkivallan uhka on aina läsnä. Kumppani eli väkivallan tekijä ei pysty täyttämään luottamuksen tai arvostetuksi tulemisen tarpeita. (McCann & Pearlman 1990, 22–23; Resick 2001, 70.)

Aktiivinen osallistuminen parisuhdeväkivallan vastaiseen työhön parhaimmillaan saattaa täyttää ainakin osittain jokaisen mainitun psykologisen tarpeen. Konstruktivistisen minän kehityksen teorian mukaan tämä mahdollistaa traumasta toipumisen. Tarpeissa mainittuna toisena ihmisenä voi toimia terapeutti, muu työntekijä tai toiset parisuhdeväkivaltaa kokeneet naiset. (McCann & Pearlman 1990, 22–23; Resick 2001, 70.)

4 PARISUHDEVÄKIVALLAN VASTAINEN TYÖ

Parisuhdeväkivallan vastaista työtä tehdään muun muassa kansainvälisten sopimusten tasolla. Suomi on vuonna 2011 allekirjoittanut Istanbulin sopimuksen, joka on astunut voimaan elokuussa 2015. Sopimuksen tavoitteena on naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäiseminen. (Ihmisoikeuskeskus 2015, viitattu 2.12.2015.) Sosiaali- ja terveysministeriö on julkaissut kansallisella tasolla poik-kihallinnollisen naisiin kohdistuvan väkivallan vähentämisen ohjelman vuosille 2010–2015, jota koordinoi Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Ministeriön tehtävänä on ollut kehittää väkivaltaa kohdanneille sekä tekijöille tarjottavia korjaavan työn palveluja sekä ennaltaehkäiseviä työtapoja. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2013, viitattu 2.12.2015.)

Ensi- ja turvakotien liitto ja sen jäsenyhdistysten ylläpitämät ensi- ja turvakodit ovat kansallisella tasolla tärkeitä toimijoita parisuhdeväkivallan vastaisessa työssä. Oulun ensikoti ry perustettiin vuonna 1946 ensikodiksi äideille ja heidän lapsilleen. Toiminnan laajennuttua turvakotitoimintaan vuonna 1978 muutettiin nimi Oulun ensi- ja turvakoti ry:ksi. Oulun ensi- ja turvakoti ry varmistaa lasten oikeuksien toteutumista. Ensi- ja turvakodin työ kohdistuu perheiden tukemiseen sekä perhe- ja lähisuhdeväkivallan ja uhrien traumatisoitumisen jälkiseuraamusten ehkäisyyn. (Oulun ensi- ja turvakoti ry 2014, viitattu 4.11.2014.)

Ensi- ja turvakotien liiton yksi tärkeimmistä perustehtävistä on väkivaltatietouden lisääminen. Se on tärkeä auttamistyön edellytys kriisityössä, selviytymistä tukevassa työssä ja ennaltaehkäisevässä työssä. (Ojuri & Laitinen 2015, 28.)

4.1 WOMPOWER-projekti

Oulun ensi- ja turvakoti osallistui WOMPOWER-projektiin, jonka ryhmätoiminnan päätavoitteena on naisten väkivaltatietouden lisääminen ja väkivaltaa kohdanneiden naisten voimaannuttaminen. "WOMPOWER-projekti pyrkii voimaannuttamaan väkivallan uhrina tai mahdollisesti uhrina olevia naisia suojelemaan itseään lähisuhdeväkivallalta." (WOMPOWER 2012, viitattu 7.11.2014). Projektin tavoitteina oli kehittää integroitu malli väkivaltaa tai sen uhkaa kokeneille naisille, kehittää

koulutuksellista sekä tiedollista materiaalia aiheesta päättäjille ja aikuiskoulutukseen, sekä järjestää seminaareja tietoisuuden lisäämiseksi. (WOMPOWER 2012, viitattu 7.11.2014.)

WOMPOWER-projektiin osallistui kahdeksan EU:n jäsenmaata. Koordinaattorina toimi Romanian society for Lifelong Learning Romaniasta. Muita kumppanuuksia olivat Suomi, Espanja, Kreikka, Itävalta, Ruotsi, Latvia ja Viro. (WOMPOWER 2012, viitattu 11.1.2015.) EU:n DAPHNE III-ohjelmaan sisältyvä WOMPOWER-projekti toteutettiin aikavälillä 2013–2014. DAPHNE III on lapsiin, nuoriin ja naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisemiseen, torjuntaan ja väkivallan uhrien sekä riskiryhmien suojelemiseen keskittyvä erityisohjelma. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2013, viitattu 7.11.2014.)

WOMPOWER-projektiin osana toteutettiin psykoedukatiiviset selviytymisryhmät, joissa annettiin tietoa parisuhdeväkivallasta, väkivallasta selviytymisen prosessista ja työkaluja selviytymisen prosessissa etenemiseen. Ryhmät sisälsivät myös vertaistukea, sillä osallistujilla oli halutessaan mahdollisuus jakaa kokemuksia selviytymisestään. Oulun ensi- ja turvakoti ry järjesti projektin aikana vuonna 2014 kaksi ryhmää, joihin osallistui yhteensä 21 suomalaista parisuhdeväkivaltaa kokenutta naista. Hankkeen jälkeen Oulun ensi- ja turvakoti on jatkanut selviytymisryhmien toteuttamista yhteistyökumppaneiden kanssa. Selviytymisryhmiin osallistuneilla oli mahdollisuus lisäksi yksilötapaamisiin oman ohjaajan kanssa.

Selviytymisryhmien osallistajat olivat eri vaiheissa väkivallasta selviytymisen prosessissa. Ensimmäisen ryhmän kokoontumiskerrat olivat neljänä peräkkäisenä viikkona. Ensimmäiseltä ryhmältä kerätyn palautteen perusteella toisessa ja kolmannessa ryhmässä pidettiin sen sijaan toisen tapaamisen jälkeen viikon tauko, jonka aikana osallistujilla oli mahdollisuus yksilökäyntiin työntekijän luona.

Jokainen ryhmäkerta aloitettiin käymällä läpi ryhmän luonne ja toteutustapa, säännöt ja alkukierros. Tämän jälkeen siirryttiin päivän teemaan. Ryhmissä käsitellyt teemoja olivat sukupuoliroolit ja parisuhdeväkivallan muodot, väkivallan vaikutukset ja seuraukset mukaan lukien traumatisoituminen, väkivallasta selviytymisen prosessi sekä tukiverkosto ja palvelujärjestelmä. Tapaamiskertojen päättämiseen varattiin riittävästi aikaa, sillä voimakkaita tunteita herättävät aihepiirit vaativat loppukäsittelyä ennen osallistujien kotiinlähtöä. Lopussa pidettiin loppukierros, jossa oli mahdollisuus kertoa tilanteen herättämistä ajatuksista ja tuntemuksista, ja tehtiin lyhyt kehollinen harjoitus.

4.2 Psykoedukaatio ja vertaistuki

Parisuhdeväkivaltaa kohdanneiden naisten kanssa työskentelyssä käytetään erilaisia menetelmiä, joista kaksi nousi keskeiselle sijalle WOMPOWER-projektissa. Ensimmäistä nimitämme psykoedukaatioksi, jolla tarkoitamme tässä tutkimuksessa selviytymisryhmissä toteutettua väkivallatiedon jakamista eli ryhmän koulutuksellista luonnetta. Suomen kielessä psykoedukaatio-sanalle ei ole vakiintunutta määritelmää. Se voidaan ymmärtää koulutuksellisenä ja ohjauksellisenä työtapana. Vaikka psykoedukaatio nähdään niin sanotusti ”opettavana” työtapana, ei asiakkaan asian- tuntuutta tule unohtaa. Työtä tulee tehdä yhdessä ratkaisuja etsien. (Berg 2009, 151.)

Alun alkaen psykoedukaatiota on käytetty skitsofreniaa sairastavien ja heidän läheistensä ohjaukseen ja tietoisuuden lisäämiseen. Sittenkin käsite ja työtapana ovat laajentuneet käytettäväksi myös muilla työalueilla. (Vuorilehto, Larri, Kurki & Hätönen 2014, 129.) Väkivallatyössä psykoedukaatiota on aikaisemmin käytetty muun muassa Pelastakaa Lapset Ry:n kehittämishankkeessa sijaishuollossa esiintyvistä väkivallasta. Kyseisessä hankkeessa psykoedukaation käyttöä on perusteltu juuri tietoisuuden ja ymmärryksen lisäämisellä. (Huovinen & Marttala 2013, 54.) Myös Ensi- ja turvakotien liitto on jo pitkään tehnyt työtä yleisen väkivallatietoisuuden lisäämiseksi, mutta WOMPOWER-projektissa psykoedukaatio on tuotu ensimmäistä kertaa suoraan väkivaltaa kokeneille järjestettyyn ryhmätoimintaan. Psykoedukaatiivisen työtapana päämääränä mielenterveystyössä on vahvistaa sairastuneen ja hänen läheistensä ymmärrystä sairaudesta, muuttaa asenteita sekä opettaa heille selviytymiskeinoja (Berg 2009, 151).

Toinen esille noussut menetelmä oli vertaistuki, joka tarkoittaa vastavuoroista kokemusten jakamista, jossa samankaltaisia prosesseja läpikäyneet henkilöt tukevat toisiaan. Vertaistuki on myös voimaantumista. Lisäksi se on myös muutosprosessi, jonka avulla henkilö voi löytää ja tunnistaa omia voimavarojaan sekä vahvuuksiaan. (Huuskonen 2015, viitattu 21.2.2016.) Vertaistuki nousi yhdeksi tutkimuksemme käsitteistä, koska kaikki selviytymisryhmiin osallistuneet naiset olivat kohdanneet parisuhdeväkivaltaa suhteissaan. Vertaistuki koetaan ihmistä voimaannuttavana ja osallistavana toimintatapana. Erityisesti parisuhdeväkivallan uhrien selviytymisprosessissa vertaistuen koetaan olevan hyvin merkityksellinen. Mehtolan (2013, 7) mukaan ihmisen selviytymisprosessissa vertaisuus ja osallisuus ovat selvästi yhteydessä itsekunnioituksen takaisin saamiseen sekä tavoitteiden määrittelyyn ja toimintaan sitoutumiseen. Vertaistuki voi muun muassa auttaa ymmärtämään omia entisiä valintoja paremmin ja vähentää itsen syyllistämistä (Mehtola 2013, 7–8).

Vertaisryhmä voi toimia joko avoimena niin, ettei toimintaan ole veloitetta sitoutua vaan osallistujat saapuvat halutessaan paikalle tai suljettuna ryhmänä, johon ilmoittaudutaan etukäteen. WOMPO-WER-projektin selviytymisryhmät olivat suljettuja ryhmiä. Vaikka vertaisryhmän toiminta-ajatus perustuu osallistujien samankaltaisiin kokemuksiin, osallistuu ryhmän kokoontumisiin lisäksi ohjaaja. Ohjaaja voi olla joko ammattilainen tai vertaisohjaaja, jonka omasta menneisyydestä löytyy samankaltaisia kokemuksia kuin ryhmäläisiltä ja joka ymmärtää selviytymisprosessin vaatimukset. (Meh-tola 2013, 23–25.)

Parisuhdeväkivaltaa kokeneiden traumatisoituneiden naisten selviytymisessä elämänhallinnan kokemuksen lisäksi tärkeää on myös yhteyden saaminen toisiin ihmisiin. Akuutissa vaiheessa voi olla vaikeaa sanallistaa omia kokemuksiaan. Siinä vaiheessa, kun itse pystyisi asioistaan puhumaan, niin sopivan puhekuppanin löytäminen voi olla vaikeaa. Väkivaltaan liittyvät kokemukset ovat niin rankkoja, että useimmiten läheiset ihmiset eivät pysty ottamaan niitä vastaan. Ikävä kyllä sosiaali- ja terveysalan työntekijäkään eivät siinä aina onnistu. (Husso 2003, 258–261 ja 301–305). Tämän takia juuri vertaistukiryhmät sopivat rankoista kokemuksista ja niistä selviämisestä puhumiseen.

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

5.1 Tutkimuksen tarkoitus, tavoitteet ja tutkimuskysymykset

Tutkimuksen tarkoituksena oli kuvata Oulun ensi- ja turvakodin järjestämiin selviytymisryhmiin osallistuneiden parisuhdeväkivaltaa kokeneiden naisten kokemuksia selviytymisryhmistä. Tutkimuksen tavoite on tuottaa tutkittua tietoa osallistujien kokemuksista Oulun ensi- ja turvakodin toiminnan kehittämiseksi.

Tämän tutkimuksen tarve nousi Oulun ensi- ja turvakoti ry:n aloitteesta saada tutkittua tietoa osallistujien kokemuksista WOMPOWER-projektin psykoedukatiivisista selviytymisryhmistä. Tutkimuksen viitekehukseksi rajattiin se, kuinka psykoedukatiivinen selviytymisryhmä tukee naisia heidän väkivallasta selviytymisen prosessissaan. Laajemmin ottaen kysymyksessä on parisuhdeväkivallan vastaisen työn kehittäminen.

Tietoperustan pohjalta valitut tutkimuskysymyksemme ovat:

1. Millaisia kokemuksia osallistujilla oli WOMPOWER-projektin selviytymisryhmistä?

Tähän kysymykseen saamme vastauksen alakysymyksiin vastaamalla. Alakysymyksiä ovat:

1. Miten selviytymisryhmissä esiintynyt vertaistuki on tukenut osallistujia väkivallasta selviytymisen prosessissa?
2. Miten selviytymisryhmissä saatu tieto on tukenut osallistujia väkivallasta selviytymisen prosessissa?

Opinnäytetyöprosessin oppimistavoitteinamme oli oppia ymmärtämään parisuhdeväkivaltaa ilmiönä, sen aiheuttamia seurauksia yksilölle ja yhteiskunnalle, tutustua väkivallan vastaiseen työhön ja erityisesti väkivallasta selviytymisen prosessiin. Nämä oppimistavoitteet tukevat asiakastyön osaamisen ja kriittisen ja osallistavan yhteiskuntaosaamisen kehittymistä. Asiakastyön osaaminen on eräs sosionomin keskeisistä kompetensseista, johon sisältyy sosionomilta tarvittava kyky tukea ja ohjata tavoitteellisesti erilaisia asiakkaita heidän monimuotoisissa elämäntilanteissaan. (Helminen, Mäntyneva & Rinne 2014, viitattu 7.2.2016).

Parisuhdeväkivaltaa kohdanneet asiakkaat ovat erityisen haavoittuvainen asiakasryhmä, ja heidän kohtaamisensa vaatii sosionomin osaamisalueista asiakastyön osaamisen lisäksi eettistä osaamista. Tulevina sosionomeina haluamme oppia ymmärtämään, minkälaisia seikkoja on huomioitava väkivallan uhrien kanssa työskennellessä. Ohjaus on tärkeä osa sosionomien ammattitaitoa ja yksi oppimistavoitteemme oli kehittää ammatillista osaamista asiakkaan ohjauksessa haastattelutilanteita suunnittelemalla, toteuttamalla ja arvioimalla. (Helminen, Mäntyneva & Rinne 2014, viitattu 7.2.2016).

Opimme tuntemaan parisuhdeväkivallan uhreille tarjolla olevaa palvelujärjestelmää, ja siten kehittää palvelujärjestelmäosaamistamme kyseisen ryhmän kohdalta. Lisäksi opimme lisää siitä, kuinka kolmannen sektorin tarjoamat palvelut täydentävät julkisen sektorin palveluita. (Helminen, Mäntyneva & Rinne 2014, viitattu 7.2.2016).

Sosionomin kompetensseista tutkimuksellinen kehittämisosaaminen kattaa opinnäytetyön prosessin sekä tutkivan ja kehittävän työtteen, sekä näihin liittyvät menetelmät (Helminen, Mäntyneva & Rinne 2014, viitattu 7.2.2016). Opimme hahmottamaan erityisesti laadullisen tutkimuksen merkitystä kehittämistyössä. Tavoitteenamme oli oppia tekemään tutkimus kaikkine tekemisen prosessiin kuuluvine vaiheineen.

5.2 Tutkimuksen metodologia

Tutkimuksemme on laadullinen tapaustutkimus. Laadullisen tutkimuksen peruslähtökohtana on todellisen elämän kuvaaminen ja kohteen tutkiminen mahdollisimman kokonaisvaltaisesti (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2013, 161). Laadullisen tutkimuksen ominaisuus on myös se, että tapauksia käsitellään ainutlaatuisina, ja aineistoa tulkitaan sen mukaisesti (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2013, 164.) Tässä tutkimuksessa kerättiin tietoa kyseisiin selviytymisryhmiin osallistuneiden yksilöllisistä ja ainutlaatuisista kokemuksista ja niiden merkityksestä väkivallasta selviytymisen prosessissa.

Kokemusta tutkittaessa haasteena on se, että tutkimuskohteena on toisten ihmisten elävä kokemus, mutta tutkijalle näyttäytyvä aihe on heidän kuvauksensa siitä (Perttula & Latomaa 2005, 143). Kokemuksia sinällään ei voi tutkia empiirisesti. Ainoastaan tutkimuksen osallistuvien kuvauksia niistä voidaan tutkia. Tutkijan on muistettava, ettei hän ole kiinnostunut näistä ilmauksista sinällään,

vaan niistä kokemuksista, mitä kuvataan. Tässä tutkimuksessa siis tutkittiin osallistujien sanallisia kuvauksia selviytymisryhmissä saamistaan kokemuksista.

Selviytymisryhmiin osallistuneiden naisten omien kokemusten tutkiminen mahdollisti heidän osallistumisensa väkivallan vastaisen työn kehittämiseen. Tämä lisäsi välillisesti heidän mahdollisuuksiaan osallistua yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Tutkimusta tehdessämme pidimme jatkuvasti mielessä, että keskitymme juuri siihen, miten selviytymisryhmien osallistajat ovat kokeneet selviytymisryhmän ja miten ryhmästä saatu tieto sekä vertaistuki olivat tukeneet osallistujia väkivallasta selviytymisen prosessissa.

Tutkimusaineiston hankkimiseen voidaan valita erilaisia menetelmiä. Aineiston hankkimisessa on olennaista se, että siihen tulee voida palata. Esimerkiksi puhe täytyy tallentaa. Haastattelutilanteessa on tärkeää, että tutkija pyrkii olemaan läsnä silti häivyttäen itsensä sosiaalisesti tilanteesta. Tämä tarkoittaa sitä, että tutkija on kiinnostunut toisen kokemuksen vastaanottamisesta ja jättäytyy tutkittavansa varaan. Tutkija johdattelee haastateltavaa hänen elävien kokemusien suuntaan mutta ei tulkitse kuvattuja kokemuksia, eikä usuta toista menemään pidemmälle kuin mitä toisen elävä kokemus sallii tai miten hän on halukas kuvaamaan niitä. (Perttula & Latomaa 2005, 140–141.)

5.3 Tutkimuksen aineistonkeruu ja osallistajat

Laadullisen tutkimuksen peruspiirre on, että siinä suositaan ihmistä tiedon keruun instrumenttina (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2013, 164). Laadulliselle tutkimukselle tyypillistä on myös, että aineistoa tarkastellaan monitahoisesti ja yksityiskohtaisesti (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2013, 164). Aineistonkeruuta ja aineistonkeruumenetelmää valittaessa tulee kysymykseen pohdinta siitä, kuinka saataisiin kokoon aineisto, joka olisi riittävän laaja. Tutkimuksen tuottaman tiedon pitää olla mahdollisimman edustavaa, luotettavaa ja yleistettävää. (Eskola & Suoranta 2005, 60.)

Laadullisen tutkimuksen kohdejoukko valitaan tarkoituksenmukaisesti, ei satunnaisotoksen menetelmällä (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2013, 164). Kohdejoukkona tässä tutkimuksessa olivat selviytymisryhmiin osallistuneet parisuhdeväkivaltaa kokeneet naiset, jotka olivat Oulun ensi- ja turvakodin asiakkaita. Otoksen kokonaismäärä oli 32, joista haastatteluihin saapui yhteensä viisi selviytymisryhmiin osallistunutta naista.

Kokemuksen tutkimisessa ihmisten osallistumishalu on olennaista, sillä tutkimus sekä vaatii että parhaimmillaan antaa osallistujille paljon (Perttula & Latomaa 2005, 153). Niin tutkimuksen toteuttamistavasta kuin tutkimusaineiston käytöstä tulee antaa kutsuttaville riittävästi tietoa päätöksentekoon. Tämä on tärkeää niin tietosuojalain noudattamisen kuin myös hyvien käytäntöjen vuoksi. (Kuula 2006, 62, 99.) Tutkimuksen tarkoitus on hyvä kertoa osallistujille, koska sillä voi olla merkitystä osallistujien motivaatiolle. Osallistujille kerrotaan pääkohdat tutkimussuunnitelmasta, mutta myös muutosten mahdollisuudesta mainitaan. (Kuula 2006, 106.)

Ensi- ja turvakodin yhteyshenkilö lähetti puolestamme haastattelupyynnön osallistujille. Saatekirjeessä (liite 1) kerroimme itsestämme ja tutkimuksestamme sekä haastattelujen toteutustavasta ja aineistonhankinnasta, -tallennuksesta ja säilytyksestä. Painotimme jo saatekirjeessä osallistujien anonymiteetin säilymistä sekä osallistumisen vapaaehtoisuutta. Haastatteleamalla saatua aineistoa koskien vaitiolovelvollisuus on sitä, ettei haastateltavista saa kertoa ulkopuolisille mitään. Vaitiolovelvollisuus ei lakkaa tutkimuksen valmistuttua, vaan se on voimassa jatkossakin. (Kuula 2006, 92.)

Laadullisissa tutkimuksissa käytetään laadullisia metodeja, joiksi mainitaan teemahaastattelu, osallistuva havainnointi, ryhmähaastattelut ja erilaisten dokumenttien ja tekstien diskursiivinen analyysi. Laadullinen tutkimus muotoutuu tutkimuksen edetessä. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2013, 164.)

Tarkoituksenamme oli toteuttaa haastattelut avoimina, tutkimuksen aiheeseen keskittyvinä haastatteluina, mutta varauduimme myös tutkimuskysymyksiimme vastaavilla teemoilla, jotka valittiin tietoperustan pohjalta. Teemoista laadimme teemarungon (liite 2) haastattelujen aiheessa pysymisen tueksi. Kaksi ensimmäistä haastattelua toteutui teemoitettuna yksilöhaastatteluina ja kolmas teemoitettuna ryhmähaastatteluina. Aineiston keräämiseen käytimme siis teemoitettua haastattelua.

Haastattelutilanteissa oli jokaisella kerralla vähintään yksi tutkija sekä Oulun ensi- ja turvakodin työntekijä, joka oli toiminut selviytymisryhmän toisena ohjaajana. Haastattelut toteutettiin siten, että yksi tutkijoista toimi haastattelijana tilanteessa ja toinen kirjaajana ja puheenvuorojen tasapuolisuuden tarkkailijana. Päävastuu haastattelusta oli paikalla olevilla tutkijoilla, mutta Ensi- ja turvakodin työntekijä osallistui keskusteluun tarvittaessa.

Ensimmäiseen ja toiseen haastatteluun saapui paikalle yksi haastateltava, joten näissä haastattelussa emme päässeet toteuttamaan suunniteltua teemoitettua ryhmähaastattelua, mutta molemmista haastatteluista saimme aineistoa tutkimustamme varten kiitettävästi. Ensimmäinen haastattelu toteutettiin teemoitettuna yksilöhaastatteluna, jossa vuoropuheluun sekä haastatteluun osallistui myös aktiivisesti selviytymisryhmän ohjaaja. Toinen haastattelu toteutui avoimempana yksilöhaastatteluna, jossa suunnittelemiämme teemoja käytettiin haastattelun tukena. Haastattelu sujui strukturoidummin kuin ensimmäinen haastattelu. Tässä haastattelussa selviytymisryhmän ohjaajan rooli oli edellistä haastattelua pienempi paitsi haastateltavan muistikuvia vahvistettaessa.

Kolmas haastattelumme toteutui teemoitettuna ryhmähaastatteluna, sillä haastatteluun saapui paikalle kolme haastateltavaa. Haastattelussa esiintyi etukäteen pohtimiamme ryhmähaastatteluun liittyviä vahvuuksia sekä rajoituksia. Tämän aineistonkeruumenetelmän vahvuutena oli muun muassa avoimuus, sillä haastateltavien vuorovaikutus oli sujuvaa ja heidän esittämänsä kommentit auttoivat toisia haastateltavia muistamaan omia kokemuksiaan. Tässäkin haastattelussa tukena käytettiin teemoja, mutta haastattelija oli kohtuullisen pienessä roolissa, sillä haastateltavien keskustelu pysyi avoimena ja tutkimuksen aiheessa melko luontevasti. Ensi- ja turvakodin työntekijä esitti tarkentavia kysymyksiä ja osallistui keskusteluun aktiivisemmin haastattelussa pidetyn kahvitauon jälkeen.

Kaikissa haastatteluissa esittelimme alkuun itsemme, tutkimuksemme tavoitteen ja tarkoituksen. Osallistujille kerrottiin salassapitovelvollisuudestamme, aineistonhankinnan aikana syntyvien talenteiden käyttötarkoituksesta sekä niiden asianmukaisesta säilyttämisestä ja hävittämisestä. Haastatelluille kerrottiin myös haastattelun kulusta, joka vaihteli hieman haastatteluittain. Osallistujien toiveet huomioitiin esimerkiksi kahvitauon ajoituksessa.

Haastatteluiden lopuksi kiitimme osallistujia haastatteluihin saapumisesta ja heidän tärkeästä panostuksestaan tutkimuksen tekemiseen. Kerroimme heille, että tutkimuksen valmistuttua he ovat tervetulleita kuulemaan opinnäytetyömme esittelyä Oulun ensi- ja turvakodille. Tässä vaiheessa haastateltavat antoivat suullisen luvan olla heihin yhteydessä yhteistyöhenkilömme kautta esittelyajankohdan ilmoittamiseksi. Haastateltavia informoitiin myös siitä, että esittelyyn kutsutaan osallistujia kaikista kolmesta selviytymisryhmästä, jotta he voivat itse valita, haluavatko tavata muiden selviytymisryhmien osallistujia.

5.4 Aineiston analyysivaihe

Valitsimme analyysimenetelmäksi aineistolähtöisen sisällönanalyysin, koska se sopii kaikkeen laadulliseen tutkimukseen (Tuomi & Sarajärvi 2002, 93). Analyysissa aineisto jaetaan erilaisiin merkityskokonaisuuksiin, joista synteesivaiheessa luodaan kokonaisuus. (sama, 103). Käytimme erilaisia sisällönanalyysin tapoja, jotta pystyisimme tunnistamaan, analysoimaan ja käsitteellistämään aineistosta oleellisen tiedon mahdollisimman hyvin.

Litteroimme kaikki kolme haastattelua, ja saimme yhteensä 70 sivua kirjallista aineistoa. Tutustuimme aineistoon huolellisesti. Huomasimme, että aineisto sisälsi paljon yksityiskohtaista informaatiota selviytymisryhmän toteuttamiseen liittyvistä käytännön asioista. Pohdimme sitä, nostameko aihepiiriin uudeksi tutkimustehtäväksi edellisten rinnalle. Olimme yhteydessä työelämäyhteistyökumppaniin, joka ei pitänyt sitä tarpeellisena, joten päätimme pysyä alkuperäisissä tutkimuskysymyksissä. Liitimme kokemukset käytännön järjestelyistä yleisiin kokemuksiin siltä osin kuin ne vastasivat tutkimuskysymyksiimme.

Analyysin alkuvaiheessa muodostimme alkuperäisilmauksista pelkistettyjä ilmauksia (liite 3). Aineistolähtöisestä sisällönanalyysistä olemme laatineet kaavion (liite 4). Kaaviossa kuvataan tutkimuskysymyksiimme vastaavista alkuperäisilmauksista muodostuneet pelkistetyt ilmaukset. Jatkoimme aineistonanalyysiä muodostaen pelkistetyistä ilmauksista kuusi niitä kuvaavaa alaluokkaa. Alaluokat ovat: esimerkin voima, myönteisen minäkuvan vahvistuminen, vertaisena oleminen, tiedon voimaannuttava vaikutus, omien rajojen tunnistaminen ja yhteiskunnallinen tiedostaminen. Alaluokkia yhdistimme edelleen kahdeksi yläluokaksi, jotka ovat: vertaistuen merkitys parisuhdeväkivallasta selviytymisen prosessissa ja tiedon merkitys parisuhdeväkivallasta selviytymisen prosessissa. Näistä kahdesta yläluokasta muodostui tutkimuksemme keskeiset tulokset. Yläluokista muodostui vielä koko tutkimustuloksia kuvaava pääluokka, joka on kokemuksia selviytymisryhmän merkityksestä parisuhdeväkivallasta selviytymisen prosessissa.

5.5 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Tutkimusta toteutettaessa meitä velvoittaa paitsi tutkimusetiikka, myös sosionomin ammattieikka. Ammattieettisten ohjeiden tarkoituksena on antaa ohjeita ammattilaisten käytännön toimintaan siten, että palvelujen käyttäjiä voitaisiin suojata väärinkäytöksiltä. Sosiaaliala on erityisesti sidoksissa

etiikkaan ja ihmisoikeuksiin. Eettisyys liitetään usein tunteisiin, jolloin ajatellaan, että oikealta tuntuva toiminta on myös eettisesti perusteltua toimintaa. Niin sosionomeina kuin tämän tutkimuksen tutkijoinakaan emme voi kuitenkaan perustaa valintojamme tunteisiin, sillä se ei olisi eettisesti kestävää toimintaa. Eettisesti ja moraalisesti kestävä toiminnan perustana on tutkimuksemme osallistujien ihmisarvon ja yksityisyyden ehdoton kunnioittaminen. (Kuula 2006, 60; Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia ry Ammattieettinen lautakunta 2013, 5–6).

Lisäksi tutkimuksemme liittyvät eettiset periaatteet sekä erilaiset säännöt, normit, arvot ja hyveet (Karjalainen, Launis, Pelkonen & Pietarinen 2002, 58). Näitä erilaisia sääntöjä, normeja, arvoja ja hyveitä meille määrittävät yleiset ihmiselämään liittyvät kohteliaisuus- ja käytösnormit. Myös tutkimuksen tekemiseen liittyvät normit säätelevät tutkimustamme. Ihmistieteiden eettisiin normeihin luetellaan tutkittavien ihmisten itsemääräämisoikeus, vahingoittumattomuus sekä yksityisyyden kunnioittaminen. Itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen toteutuu sillä, että tutkimuksemme osallistuminen on vapaaehtoista. Kaikille selviytymisryhmiin osallistuneille naisille lähetettiin kutsu ja annettiin riittävästi tietoa tutkimuksesta, minkä jälkeen he pystyivät itse päättämään osallistuvatko haastatteluun. (Kuula 2006, 60–62).

Henkisen rasituksen ja vahingon arvioiminen ei ole helppoa (Kuula 2006, 63). Jo kutsussa kerroimme mahdollisille osallistujille, että tämän tutkimuksen kohteena ovat kuvaukset selviytymisryhmän tuottamista kokemuksista ja niiden suhteesta väkivallan selviytymisen prosessissa etenemiseen. Emme tutki osallistujien kokemuksia parisuhdeväkivallasta sinällään, mikä voisi aiheuttaa henkistä vahinkoa avaamalla traumaattisia kokemuksia. Osallistujilla on ollut mahdollisuus olla yhteydessä työntekijään haastattelun jälkeen ja tämä tuki oli tarpeen osallistujien henkisen vahingon vähentämiseksi. Haastattelutilanteissa haastattelijoina kiinnitimme myös huomioita tutkittavien kunnioittamiseen, koska se on vuorovaikutustilanteessa erityisen tärkeää henkisen vahingon välttämiseksi (Kuula 2006, 63). Tavoitteenamme oli luoda kannustava ja turvallinen, avoimen keskustelun mahdollistava ilmapiiri haastatteluihin ja mielestämme onnistuimme tässä.

Yksityisyyden kunnioittaminen toteutuu tutkittavien anonymiteetin suojelemisella eli yksittäiset tutkittavat eivät ole tunnistettavissa tutkimuksestamme (Kuula 2006, 64). Dokumentoimme haastattelut litteroinnin tekemistä varten, mutta säilytimme taltioinnit siten, että ne eivät olleet ulkopuolisten saatavilla. Tarkastelimme niitä vain suojatuissa tiloissa ja suojatuilla tietokoneilla. Hävitimme ai-

neistot heti tutkimuksen valmistumisen jälkeen. Kaikista näistä yksityisyydensuojaan liittyvistä käytännöistä kerroimme osallistujille jo saatekirjeessä, mutta mainitsimme tietosuojan myös haastattelutilanteissa.

Tutkijoina olemme myös moraalisia toimijoita, joiden on huomioitava kohderyhmän erityisen haavoittuva asema parisuhdeväkivaltaa kokeneina henkilöinä. Eräs sosiaalialan työn eettinen periaate on syrjinnän ja väkivallan vastustaminen. Tämän tutkimuksen viitekehyksenä oleva parisuhdeväkivallan vastainen työ on siten eettisesti perusteltua toimintaa. (Mäkinen, Raatikainen, Rahikka & Saarnio 2009, 186 & 189.)

Tutkimuksemme suunnitteluun ja toteutukseen vaikuttivat Oulun ammattikorkeakoulun kriteerit opinnäytetyölle ja erityisesti sen eettisyydelle. Tutkimusta tehdessämme olemme huomioineet mahdollisuuksien mukaan yhteistyökumppanimme Oulun ensi- ja turvakodin toiveet. Meidän toivottiin esimerkiksi esittelevän tutkimuksen tuloksia ensi- ja turvakodissa pidettävässä tilaisuudessa. Työntekijöiden lisäksi tilaisuuteen kutsutaan haastatellut henkilöt heidän osallisuutensa edistämiseksi. Suostuimme järjestelyyn, ja eettisesti kestävä ammattilaisten välinen yhteistyö onkin osa sosionomin ammattitaitoa.

Tutkimuksemme tarkoitus oli tuottaa luotettavaa informaatiota ja tietoa, mikä on tutkimusetiikan mukaista. Informaatio käsittää tutkimamme ilmiön tulkinnan, kuvailemisen ja selittämisen (Karjalainen, Launis, Pelkonen & Pietarinen 2002, 58). Laadullisessa tapaustutkimuksessamme keräsimme tietoa ryhmään osallistuneiden kokemuksista toiminnan kehittämiseksi. Näin siirrämmme tutkimuksemme tuloksia ja välitämmme tietoa muiden tutkijoiden, alan ammattilaisten ja kenen tahansa tutkimuksen aihepiiristä kiinnostuneen käyttöön. (Karjalainen, Launis, Pelkonen & Pietarinen 2002, 59.)

Laadullisen tutkimuksen tuottaman tiedon luotettavuutta voidaan arvioida sille tyypillisillä yleisillä luotettavuuskriteereillä. Kvalitatiivisen tutkimuksen luotettavuuden arvioimiseksi on määritelty seuraavat kriteerit: uskottavuus, vahvistettavuus, reflektiivisyys ja siirrettävyys (Kylmä & Juvakka 2007, 127). Uskottavuudella tarkoitetaan tutkimuksen ja tutkimustulosten uskottavuutta eli tutkijoina meidän on varmistettava, että tutkimuksessa julki tuomamme tulokset vastaavat osallistujien kokemuksia (Kylmä & Juvakka 2007, 128).

Uskottavuuden kannalta olemme tietoisia siitä, että selviytymisryhmiä ohjanneen työntekijän läsnäolo haastattelutilanteessa saattoi vaikuttaa tuloksiin. Ennestään tutun työntekijän läsnäolo toimi

luottamusta ja turvallisuuden tunnetta edistävänä tekijänä, koska me kaikki kolme haastattelijaa olimme vieraita ihmisiä, jolle saattaa olla vaikeaa puhua omista kokemuksista. On toisaalta mahdollista, että haastateltavat saattoivat sensuroida kielteistä palautetta pelätessään loukkaavansa paikalla olevaa työntekijää.

Vahvistettavuuden toteutumisen kannalta on tärkeää, että raportin lukija pystyy seuraamaan prosessin etenemistä pääpiirteittäin. Tämä on haasteellinen kriteeri siltä osin, että laadullisessa tutkimuksessa toinen tutkija ei välttämättä päädy aineiston perusteella samaan tulkintaan. (Kylmä & Juvakka 2007, 12.) Oulun ammattikorkeakoulussa vahvistettavuutta pyritään toteuttamaan toisten opiskelijoiden opinnäytetöiden opponoinnilla. Opponoinnissa toinen opinnäytetyön tehnyt opiskelijaryhmä perehtyy toisen ryhmän opinnäytetyöhön ja vertaisarvioi sen. Laadullisessa tutkimuksessa yleisesti hyväksytään, että todellisuuksia on monia, joten erilaiset tulkinnat tutkimustuloksista eivät välttämättä tarkoita luotettavuusongelmaa, vaan lisäävät ymmärrystä tutkitusta ilmiöstä (Kylmä & Juvakka 2007, 129).

Reflektiivisyyden täyttymiseksi meidän oli oltava tietoisia omista lähtökohdistamme tutkijoina. Eräs meitä yhdistävä lähtökohta oli oletamus psykoedukatiivisen toiminnan hyödyllisyydestä väkivaltaista selviytymisen prosessissa mutta haastattelutilanteissa tämä ei saanut näkyä. Meidän tuli analysoida ja raportoida tutkimustulokset juuri siten, kuinka osallistujat toivat ne ilmi haastattelutilaisuudessa. (Kylmä & Juvakka 2007, 129.) Tiedostimme olevamme tutkijoina sekä haastattelijoina erilaisia persoonia, mutta haastattelutilanteissa toimimme mahdollisimman neutraalisti.

Siirrettävyydellä tarkoitetaan luotettavuuden näkökulmasta tutkimuksen tulosten siirtämistä toisiin vastaaviin tilanteisiin. Jotta lukija voi arvioida tulosten siirrettävyyttä, kuvaamme tutkimuksen osallistujien kokemuksia riittävästi, mutta kuitenkin siten, että heidän henkilöllisyyttään ei voi tunnistaa niistä. (Kylmä & Juvakka 2007, 129.)

6 TUTKIMUSTULOKSET

Keskeinen tutkimustulos oli, että haastatteluun osallistuneiden naisten selviytymisryhmistä saadut kokemukset olivat pääosin positiivisia. Ryhmämuotoinen työskentely on todettu hyväksi menetelmäksi vastaavien kohderyhmien kanssa (Ojuri 2001, 93). Osallistujat kuvasivat selviytymisryhmään osallistumista ainutlaatuiseksi mahdollisuudeksi ja kokivat ryhmän tukeneen heitä parisuhdeväkivallasta selviytymisen prosessissa. Selviytymisryhmän laajuus ja kesto koettiin sopivan mittaiseksi sekä toteutus onnistuneeksi. Osallistujat kokivat ryhmähengen olleen positiivinen raskaasta aihepiiristä huolimatta. Selviytymisryhmien koettiin olleen turvallinen paikka, josta saada tietoa ja jossa jakaa ajatuksia sekä kokemuksia muiden parisuhdeväkivaltaa kokeneiden naisten kanssa.

Selviytymisryhmän osallistujat olivat hakeutuneet Oulun ensi- ja turvakodin asiakkaiksi, mikä kertoo siitä, että osallistujat olivat jo havahtuneet parisuhteessa ilmenevään väkivaltaan. Haastatteluun osallistuneet kokivat, että selviytymisryhmässä heillä oli mahdollisuus työstää kokemaansa ja näin edetä parisuhdeväkivallasta selviytymisen prosessissa. Osallistujat kokivat saaneensa selviytymisryhmästä työkaluja, esimerkiksi hälytysmerkkien tunnistamiseen tulevaisuuden ihmissuhteissa.

Parisuhdeväkivallasta selviytymisen prosessin työstämisen vaiheen koettiin jatkuneen edelleen selviytymisryhmän jälkeen ja aineistossa ilmeni, että selviytymisen prosessissa oli osin edetty uudelleen rakentamisen vaiheeseen. Parisuhdeväkivallan jättämistä muistoista ja vaihtelevista tunnetiloista huolimatta tulevaisuus koettiin valoisaksi ja väkivaltakokemus nähtiin osana menneisyyttä eikä minuutta määrittelevänä tekijänä.

“...et se tietyllä tavalla tullee olemaan osa minua, tämä kokemus, mutta sen ei tarvi olla niin kun määräävä osa minua, et se hallitsis minun loppuelämää.”

6.1 Vertaistuen merkitys parisuhdeväkivallasta selviytymisen prosessissa

Selviytymisryhmän osallistujien yhdistävänä tekijänä on kokemus parisuhdeväkivallasta eri muodoissaan. Traumasta selviytymisessä on tärkeää saada yhteys toisiin ihmisiin. Tämä voi olla vai-

keaa traumasta toipumisen alkuvaiheissa, mutta myöhemmin kun puhuminen mahdollistuu, parisuhdeväkivaltaa kokenut tarvitsee ihmisiä joiden kanssa puhua ja jakaa kokemuksia. Traumaattisesta kokemuksesta selviytymiseen tarvitaan usein erilaisia tukitoimia. Selviytymisvaiheen työryhmässä toteutettuna mahdollistaa osallistujille arvokkaan vertaistuen (Ojuri 2001, 93). Tutkimuksemme tuloksissa ilmeni, että selviytymisryhmän tarjoama vertaistuki koettiin merkitykselliseksi (ks. Husso 2003, 310–311). Osa osallistujista koki ymmärtävänsä selviytymisryhmästä saamansa vertaisuuden kokemuksen myötä paremmin vertaistukea ja sen tarkoitusta.

Parisuhdeväkivallan kaltaisessa traumaattisessa kokemuksessa on tavallista, että väkivallan kohde kokee häpeän ja syyllisyyden tunteita ja tuntee itseluottamuksensa heikentyneen (Perttu & Lehtonen, 1999, 60). Muiden parisuhdeväkivaltaa kokeneiden osallistujien kohtaamisen selviytymisryhmässä koettiin vähentäneen itseen kohdistettuja häpeän ja syyllisyyden tunteita. Osallistujien kohtaaminen vahvisti vertaisuuden kokemusta selviytymisryhmässä. Vertaisuuden koettiin tuoneen kokemuksen hyväksytyksi tulemisesta. Itseen kohdistettujen negatiivisten tunteiden vähentyminen muutti minäkuvaa positiivisemmaksi ja paransi itsetuntoa. Näistä kokemuksista loimme alaluokan *Myönteisen minäkuvan vahvistuminen*. Asioiden normalisointi mahdollistuu vertaistuen kautta ryhmämuotoisessa selviytymistyössä kun osallistujilla on mahdollisuus peilata itseään muihin osallistujiin (Ojuri 2001, 93). Huomatessaan arvostavansa muita samassa tilanteessa olevia naisia, on mahdollista oppia arvostamaan itseään. Konstruktivistisen minän kehityksen teorian arvostamisen ja arvostetuksi tulemisen tarve täyttyi.

“Yhtäkkiä huomaakin, että täällähän istuu normaaleja naisia. Jokainen joutuu kuulemaan mitä kaikkea on, miten sairas sitä on ja hullu, mutta yhtäkkiä että fiksuja naisia iso liuta. Se oli hirvittävän voimaannuttava kokemus.”

Selviytymisryhmän koettiin olleen turvallinen paikka jakaa ajatuksia ja kokemuksia. Suljetun ryhmän kokoonpano pysyi samana, mikä lisäsi turvallisuuden tunnetta kerta kerralta. Turvallisuuden tunteen syntyminen täyttää psykologisista tarpeista turvallisuuden tarpeen. Osallistujat kokivat etukäteen koottuun ryhmään osallistumisen etuoikeutena. Yhteistyössä pienryhmissä suoritettujen tehtävien koettiin tuoneen esiin erilaisia näkökulmia aihepiiriin, mikä auttoi osallistujia hahmottamaan ilmiöt laajemmin kuin vain omien kokemusten perusteella. Esimerkkinä Jäävuori-harjoitus, jossa koettiin sekä ulkopuolisille näkyviä että näkymättömiä tapoja käyttää väkivaltaa. Jäävuori-harjoitus oli koettu hyvin havahduttavaksi tehtäväksi.

Samankaltainen kokemuspohja toi yhteisen ymmärryksen käsiteltävistä asioista. Jokainen sai olla läsnä omana itsenään ilman, että tuntisi tulevansa tuomituksi sen takia, että oli parisuhdeväkivallan uhri. Turvallisuuden tunnetta vahvisti myös tuttuun ohjaajien läsnäolo, jolloin voitiin luottaa siihen, että ryhmätilanne pysyy hallinnassa. Henkilökohtaisten kokemusten jakamista rajattiin niin, ettei kokemuksiin menty liian syvälle vaan aiheita käsiteltiin yleisellä tasolla. Tuloksista ilmeni teoriasakin huomattu asia siitä, että liiallinen henkilökohtaisten kokemusten jakaminen voi herättää huolta läsnäolijoissa. (Pohjoisvirta 2013, 20.) Pääsääntöisesti kokemusten rajaaminen koettiin kuitenkin onnistuneeksi.

Selviytymisryhmissä osallistujat olivat eri vaiheissa parisuhdeväkivallasta selviytymisen prosessia. Osa osallistujista oli vielä hyvin akuutissa vaiheessa kun toiset taas olivat edenneet prosessissa pidemmälle työstämisen vaiheeseen tai uudelleen rakentamisen vaiheeseen saakka. Osallistujat kokivat, että kun heidän tietoisuutensa parisuhdeväkivallasta selviytymisen prosessista oli lisääntynyt, he pystyivät tunnistamaan paremmin prosessin vaiheita. Ryhmämuotoisessa selviytymistyössä osallistujat tavoittavat toistensa kokemuksia ja pystyvät jakamaan tunteita. (Pohjoisvirta 2013, 14). Selviytymisryhmässä toisten osallistujien ajatusten ja tunteiden kuuleminen auttoi hahmottamaan paremmin missä vaiheessa selviytymisen prosessia itse oli menossa. Osallistujien eri vaiheissa oleminen koettiin myönteisenä asiana, sen koettiin vahvistavan uskoa omaan selviytymiseen. Selviytymisprosessissa pidemmälle edenneiden osallistujien koettiin olevan kuin esikuvia siitä, mihin ajan kuluessa omankin selviytymisen olisi mahdollista edetä. (Ojuri 2001, 93). Osallistujat kuvasivat myös, että heille oli hyvin merkityksellistä se, että puhumalla omasta selviytymisestäään tukee osaltaan toisten selviytymistä..

6.2 Saadun tiedon merkitys selviytymisen prosessissa

Tiedon saaminen traumaattisesta kokemuksesta on selviytymisen perusedellytys (Ojuri 2001, 93). Akuuteissa vaiheissa parisuhdeväkivallasta selviytymisen prosessissa tietoa tulisi olla tarjolla kirjallisessa muodossa, koska puhutut asiat eivät tällöin välttämättä jää mieleen (Traumaterapiakeskus 2016, viitattu 15.2.2016). Selviytymisryhmissä tietoa jaettiin niin pykoedukaatiivisesti kuin kirjallisena materiaalinakin. Ryhmän psykoedukaatiivinen luonne vaikutti osallistujien osallistumismotiivaatioon. Osallistujat kokivat, että psykoedukaatiiviseen selviytymisryhmään oli matalampi kynnyksen osallistua kuin tavalliseen vertaistukiryhmään. Psykoedukaation koettiin vähentäneen painetta

omien kokemusten jakamisesta. Osallistujat kokivat, että selviytymisryhmässä heillä oli halutesaan mahdollisuus jakaa kokemuksiaan, mutta se ei ollut vaatimuksena ryhmään osallistumiselle.

Aineistosta ilmeni osallistujien kokeneen selviytymisryhmän psykoedukatiivisuuden vähentäneen painetta solmia vastavuoroista auttamista sisältäviä ystävyyssuhteita muihin osallistujiin. Tämä koettiin helpottavaksi, koska osallistujat olivat tunnustaneet sen, etteivät omat voimavarat riitä vielä samaa kokemustaustaa olevan henkilön auttamiseen ja tukemiseen vapaa-ajalla ystävyyden muodossa.

Selviytymisryhmässä aihepiiristä keskustelun koettiin lisänneen tiedon ymmärtämistä. Ryhmämuotoisessa selviytymistyössä tapahtuva tiedon jakaminen tuottaa osallistujille työstetyimmän tuloksen kuin mihin pelkkä luettavissa oleva tieto pystyisi (Ojuri 2001, 93). Esiin nousi kokemus, että esimerkiksi luentotilaisuuden kuuntelu tai pelkästään aihepiiristä lukeminen ei olisi avannut aihetta samalla tapaa henkilökohtaisella tasolla. Osallistujien jakamien kokemusten koettiin syventäneen selviytymisryhmässä jaetun parisuhdeväkivaltaan ja parisuhdeväkivallasta selviytymisen prosessiin liittyvän tiedon ymmärtämistä. Osallistujilla olevan samankaltaisen kokemustaustan koettiin tuoneen tunteen siitä, että kaikki osallistujat tietävät mistä on kyse, kun käsitellään parisuhdeväkivaltaan liittyviä aiheita.

Selviytymisryhmästä saadun alan ammattilaistenkin kouluttamiseen tarkoitetun teorian tiedon parisuhdeväkivallasta ja siitä selviytymisestä osallistujat kokivat luoneen tietopohjan, jonka avulla oli helpompaa ymmärtää aihepiiriin liittyvää aineistoa. Ryhmästä saadun tiedon koettiin lisänneen tiedonhalua, ja herkistäneen osallistujia huomaamaan aihepiiriin liittyviä uutisia ja artikkeleita. Väkivallan yhteiskunnallisen ulottuvuuden tiedostamisen koettiin jatkuneen edelleen selviytymisryhmän jälkeen.

Tieto parisuhdeväkivallan eri muodoista sai osallistujat hahmottamaan paremmin väkivallan monimuotoisuutta. Esimerkiksi henkisen väkivallan tunnistaminen oli koettu haastavaksi ennen tiedon saamista. Tiedon väkivallan seurauksista koettiin auttaneen hahmottamaan kuinka parisuhdeväkivalta on vaikuttanut heidän elämäänsä. Erityisesti traumatisoitumisen käsittely oli koettu henkisesti ja jopa fyysisesti raskaana. Tuloksista käy siis ilmi, että tieto on osaltaan tukenut osallistujien edistymistä parisuhdeväkivallasta selviytymisen prosessin tunnistamisen vaiheessa, jossa tunnistaminen on oman elämän rehellistä tarkastelemista (Koskelainen 2001, 56). Parisuhdeväkivaltaan liittyvän tiedon koettiin käynnistäneen oman elämän tarkastelun uudesta näkökulmasta.

Osallistujat kokivat pohtineensa niin menneisyyttä, nykyistä tilannetta kuin myös toivottua tulevaisuutta. Aineistosta nousi vahvasti esiin, että oman elämän reflektoinnin koettiin olleen prosessi, joka jatkui niin tapaamiskertojen välissä kuin selviytymisryhmän jälkeenkin.

Selviytymisryhmässä jaetun tiedon koettiin tuoneen ymmärryksen siitä, että parisuhdeväkivallasta selviytyminen on prosessi. Aineistosta ilmeni, että osallistujat kokivat tiedon selviytymisen prosessin pitkästä kestosta, vaiheiden limittäin menosta, mahdollisista takapakeista ja vaiheeseen pitkäksi aikaa jäämisestä sekä prosessiin kuuluvista vahvoista tunteista helpottaneen oman kokemuksen käsittelyä. Tiedon koettiin auttaneen siten, että esimerkiksi mahdollisiin takapakkeihin osattiin suhtautua rennommin, kun taustalla oli asiantuntijan antama tieto siitä, että prosessi etenee huonoista hetkistä huolimatta. Tämän tiedon koettiin olleen lohdullista ja tuoneen uskoa tulevaisuuteen. Tieto sekä parisuhdeväkivallasta ilmiönä, että siitä selviytymisestä auttoivat täyttämään CSDT:n teoriassa ensimmäisenä mainitun tarpeen vakaasta ja johdonmukaisesta viitekehuksesta, joka selittää trauman aiheuttaneen tilanteen.

"Vaiheet tulee ja niitten pitääkin tulla ja ne on normaaleita ja takapakkikin on normaalia ja sitten taas vaan uudestaan ittiään niskasta kiinni. Mut ne asiat on semmosta lohdullista tavallaan."

Selviytymisryhmissä annettiin parisuhdeväkivaltaan ja siitä selviytymisen prosessiin liittyvän tiedon lisäksi tietoa siitä, kuinka selviytymistä voi tukea. Ryhmämuotoisessa selviytymistyössä voi harjoitella löytämään omia rajoja, jotka voivat olla parisuhdeväkivallan myötä järkkyneet, häilyneet tai kadonneet. (Ojuri 2001, 93). Tuloksista selvisi osallistujien kokeneen ymmärtäneensä selviytymisryhmässä, kuinka välttämätöntä on tehdä rajanvetoa suhteessa toisiin ihmisiin. Osallistujat kokivat, että omat rajat täytyy tiedostaa ja niistä pitää pystyä myös kommunikoimaan rakentavalla tavalla. Rajanvedon oppiminen liittyy konkreettisesti CSDT:n teorian psykologisista tarpeista sekä itsenäisyyden että vallankäytön tarpeisiin.

Ajatusten puhuminen ääneen oli myös yksi toimintatapa, jonka koettiin auttaneen hahmottamaan selkeämmin sitä, mitä itse ajattelee. Omien erilaisten tunteiden sallimisen itselleen kuitenkin niihin takertumatta koettiin edistäneen selviytymistä. Selviytymisryhmässä mahdollistuneen omien tunteiden ja ajatusten käsittelyn osallistujat kokivat tuoneen etäisyyttä omaan parisuhdeväkivallan kokemukseen, mikä teki tilaa uusille ajatuksille, kokemuksille ja tunteille.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Parisuhdeväkivallasta selviytyminen on prosessi, joka jatkuu kauan selviytymisryhmään osallistumisen jälkeenkin. Tämä on luonnollista, sillä selviytymistä on kuvattu muun muassa asteittaiseksi liikkeeksi kohti voimaantumista. Pitkäkestoisen prosessin aikana naisen on opittava uudenlainen tapa elää (Rautava & Perttu 2002, 92). Vaikka tutkimmekin osallistujien kokemuksia selviytymisryhmästä, niin kokemukset eivät rajaudu ajallisesti vain ryhmän tapaamiskertojen keston vaan parisuhdeväkivallasta selviytymisen prosessia työstettiin myös ryhmän jälkeen. Selviytymisryhmä tuki selviytymistä pitkällä aikavälillä. Selviytymisryhmässä saatu tieto väkivallasta selviytymisen prosessista koettiin lohdulliseksi. Asiantuntijan antaman tiedon koettiin tukeneen prosessiin kuuluvien tunteiden kohtaamista ja antaneen luottamusta prosessin etenemiseen.

Parisuhdeväkivaltaan liittyvän tiedon hyödyllisyydestä parisuhdeväkivallasta selviämisessä on käsitelty ammatillisessa kirjallisuudessa jonkin verran. Esimerkiksi Väänänen toteaa tiedon muuttavan asiakkaan vääristyneitä käsityksiä itsestä, ja vähentävän syyllisyyden tunnetta. Uhri ei usein kykene tunnistamaan esimerkiksi henkistä väkivaltaa tai sen seurauksia itselleen ilman teorian tietoa (Väänänen 2011, 114–115). Tämä näkyi myös tutkimuksemme tuloksissa. Osallistujat kokivat väkivallan ilmiötä käsitelleen tiedon avanneen silmiä väkivallan eri muodoille. Väkivallaksi oli mielletty fyysinen väkivalta ja väkivallan monimuotoisuus tuli yllätyksenä osallistujille. Selviytymisryhmässä toteutetut ryhmätehtävät konkretisoivat väkivallan ilmenemisen eri osa-alueilla.

Ryhmässä parisuhdeväkivaltaa kohdanneiden naisten on tehokasta purkaa väkivallan seurauksia, syyllisyyttä ja häpeää. Ryhmässä voidaan vahvistaa itsetuntoa ja oppia myönteisiä keinoja selviytyä väkivallasta (Perttu 2002, 92–93). Myös tässä tutkimuksessa saadut tulokset ovat tämän käsityksen mukaisia. Osallistujat kokivat selviytymisryhmän turvalliseksi ympäristöksi, jossa mahdollistui läsnäolo ilman häpeän tunnetta ja leimaantumisen pelkoa. Osallistujat kokivat saaneensa selviytymisryhmästä toimivia keinoja käsitellä negatiivisia tunteitaan. Ongelmasuuntautunut selviytymisstrategian keinojen käytön lisääntyminen on vähentänyt tunnesuuntautuneen strategian keinojen käyttämistä.

8 POHDINTA

Tutkimuksen tarkoituksena oli kuvata Oulun ensi- ja turvakodin järjestämiin selviytymisryhmiin osallistuneiden parisuhdeväkivaltaa kokeneiden naisten kokemuksia selviytymisryhmistä. Tutkimuksen tavoite oli tuottaa tutkittua tietoa osallistujien kokemuksista Oulun ensi- ja turvakodin toiminnan kehittämiseksi. Mielestämme onnistuimme kohtuullisesti. Sekä aineistonhankintamenetelmä että analyysimetodi olivat tarkoituksenmukaisia.

Keskeinen tutkimustulos oli, että haastatteluun osallistuneiden naisten selviytymisryhmistä saadut kokemukset olivat pääosin positiivisia. Johtopäätöksenä esitimme, että selviytymisryhmään osallistuminen tuki parisuhdeväkivallasta selviytymistä pitkällä aikavälillä, joten mielestämme WOMPO-WER-projektin tavoite parisuhdeväkivaltaa kokeneiden naisten voimaantumisesta toteutui.

Tuloksien yleistettävyyden kannalta on todettava, että vaikka aineistossa ilmenee hyvin myönteinen käsitys ryhmästä ja sen selviytymistä edistävästä vaikutuksesta, on otanta verrattain pieni ryhmään osallistuneiden kokonaismäärään nähden. Tuloksissa olisi mahdollisesti ollut enemmän eroavaisuuksia, mikäli otos olisi ollut laajempi.

Osallistujilla oli ryhmän lisäksi myös yksilötyöskentelyä ohjaajan kanssa. Tästä johtuen on mahdollista erottaa pelkästään ryhmän merkitys selviytymisessä. Aineistossa ilmenee, että molemmat koettiin merkityksellisiksi, toisiaan tukeviksi työmuodoiksi selviytymisen kannalta. Parisuhdeväkivalta on useimmiten uhrilleen traumatisoiva kokemus, joten heillä on oltava aina mahdollisuus yksilötyöhön, tarvittaessa jopa terapiaan.

Tarkasteltaessa opinnäytetyöprosessimme etenemistä olemme huomanneet jälkikäteen, että useissa vaiheissa olisimme voineet toimia toisella tapaa. Työstimme yhtä aikaa opinnäytetyömme tietoperustaa sekä tutkimussuunnitelmaa yhtenä kokonaisuutena. Tietoperustan kokoaminen siinä vaiheessa, kun olimme jo päättäneet tutkimuskysymykset, olisi voinut olla sujuvampaa. Koimme tutkimuksen näkökulman ja käsitteiden selkeän hahmottamisen sekä olennaisen tiedon löytämisen haasteelliseksi. Päädyimme käsitteeseen parisuhdeväkivalta, sillä se vastasi ryhmään osallistuneiden naisten tilannetta. Parisuhdeväkivaltaa koskevaa teoriaa ja tilastotietoa on saata-

villa paljon. Tutkimuksen näkökulman ja olennaiseen tietoon rajaamisen haasteet näkyivät tutkimuksessa alusta loppuun. Viitekehyyksen selkeä rajaaminen parisuhdeväkivallan sijaan parisuhdeväkivallasta selviytymisen prosessiin olisi ollut tarpeen.

Alkuperäinen suunnitelma oli toteuttaa aineistonhankina avoimina ryhmähaastatteluina. Ensimmäisiin haastatteluihin osallistui yksi henkilö molemmista ryhmistä, joten tilanteet vaativat myös haastattelijan ja läsnä olevan selviytymisryhmän ohjaajan aktiivisemmän osallistumisen keskusteluun. Vasta kolmas haastattelu toteutui suunniteltuna avoimena ryhmähaastatteluna. Tutkijoina toimimme joustavasti ja muutimme siis suunnitelmia tarvittaessa. Haastattelutilanteisiin olisi ollut tarpeen valmistautua vielä paremmin. Myös tallennusvälineisiin ja niiden tuottaman materiaalin laatuun perehtyminen olisi ollut tarpeellista, sillä eri välineillä tallennetuissa materiaaleissa oli laadullisia eroja, mikä näkyi litteroinnissa. Kehitys haastattelijana toimimisesta näkyi jännityksen vähenemisenä sekä selkeämpänä kysymysten asetteluna.

Tutkimuskysymyksiä pohdimme useassa eri vaiheessa opinnäytetyöprosessia, etenkin sitä, olemeko onnistuneet tutkimuskysymysten valinnassa ja vastaavatko alakysymykset pääkysymykseen tarpeeksi kattavasti. Alkuvaiheessa tutkimuskysymyksiä oli kolme erillistä, joista lopulliset pääkysymys ja alakysymykset muokkautuivat. Analyysivaiheessa käsitelimme myös aineistossa ilmenneitä käytännön järjestelyihin liittyviä kokemuksia ryhmiin osallistumisesta, jotka päädyimme kuitenkin myöhemmin jättämään pois, koska ne eivät selkeästi vastanneet tutkimuskysymyksiin.

Koko opinnäytetyöprosessin ajan haasteena on ollut aikatauluttaa prosessin vaiheet realistisesti suhteessa muuhun opiskeluun. Aloittaessamme tavoitteenamme oli saada opinnäytetyö valmiiksi kesään 2015 mennessä, mutta työvaiheet ovat kestäneet suunniteltua pidempään ja työn valmistusajankohta on 2016 kevät.

Opinnäytetyöprosessin aikana olemme oppineet tunnistamaan toimintatapojamme ja ymmärtämään niiden hyviä ja huonoja puolia. Vaikeinta on ollut muuttaa omia totuttuja toimintatapoja tehokkaammiksi. Lisäksi olemme toistuvasti ymmärtäneet asioita ja tulkinneet jopa samaamme ohjausta eri tavalla, mikä on vaikeuttanut yhteisen työn kirjoittamista. Olemme kuitenkin kehittyneet pitkäjänteisemmiksi tekijöiksi ja paremmiksi tiimityöskentelijöiksi.

Suunniteltujen ryhmähaastattelujen toteutuksessa tarkoituksenamme oli toimia haastatteluissa eri rooleissa, jotta jokainen ryhmästämme saa mahdollisuuden harjoitella haastattelutilanteen ohjaamista. Yksi opiskelija opinnäytetyöryhmästämme ei päässyt aikataulullisista syistä osallistumaan haastatteluihin, minkä vuoksi häneltä jäi saamatta tämä oppimiskokemus. Työnjakoa tarkasteltiin koko opinnäytetyöprosessin ajalta ja koemme, että työtehtävät jakaantuivat tasan tutkijoiden kesken.

Olemme perehtyneet erityisesti parisuhdeväkivaltaan ilmiönä mutta saaneet laajasti tietoa väkivallasta ja sen vaikutuksista, kuten traumatisoitumisesta yleisesti. Olemme oppineet parisuhdeväkivallan ilmenemisestä eri tasoilla, sen seurauksista niin yksilölle kuin yhteiskunnalle ja parisuhdeväkivallasta selviytymisestä erilaisten tukitoimien avulla. Nämä kuuluvat asiakastyön osaamiseen, ja kriittiseen ja osallistavaan yhteiskuntaosaamiseen. (Helminen, Mäntyneva & Rinne 2014, viitattu 18.2.2016).

Tutkimusta tehdessämme olemme saaneet kokemusta ja tietoa erityisen haavoittuvan asiakasryhmän kanssa toimimisesta, mikä on lisännyt asiakastyön osaamistamme ja eettistä osaamistamme. Haastattelutilanteita suunnittelella ja toteuttamalla kehitimme ohjaustyön osaamistamme, joka on tärkeä osa sosionomin asiakastyön osaamista. (Helminen, Mäntyneva & Rinne 2014, viitattu 18.2.2016).

Palvelujärjestelmäosaamisemme parisuhdesuhdeväkivallan uhrien osalta on kasvanut. Tämän tutkimuksen myötä myös ymmärryksemme kolmannen sektorin merkityksestä ainakin järjestötoiminnan osalta sosiaalialan palvelujärjestelmässä on parantunut. (Helminen, Mäntyneva & Rinne 2014, viitattu 18.2.2016).

Yksi sosionomin kompetensseista on tutkimuksellinen kehittämisosaaminen, mistä opimme paljon tätä laadullista tutkimusta tehdessämme. (Helminen, Mäntyneva & Rinne 2014, viitattu 18.2.2016). Ymmärrämme nyt paremmin miksi laadullisia tutkimuksia tehdään ja mitä eri vaiheita prosessiin kuuluu tutkimussuunnitelmasta raportointiin. Olemme oppineet käyttämään teemahaastattelua aineistohankinnan menetelmänä ja aineistolähtöistä sisällönanalyysia tutkimusaineiston käsittelyssä.

Naisiin kohdistuva väkivalta eri muotoineen on ollut viime aikoina paljon esillä julkisuudessa, joten tietoisuus naisiin kohdistuvasta väkivallasta on lisääntynyt. Tämä on edistystä verrattuna siihen että nähtäisiin parisuhdeväkivalta vain yksilötason ilmiönä.

Tutkimuksen teko on lisännyt tietoisuuttamme työmme aihepiiristä, mutta sitä mukaa kun olemme oppineet hahmottamaan parisuhdeväkivallan ja siitä selviytymisen moniulotteisuutta, on kirjoittaminen muuttunut vaikeammaksi. Jo sopivien termien valinta muuttui miinakentäksi, kun tuli tietoiseksi niihin liittyvistä ajatusmalleista. Työtä aloittaessa vaikkapa käsite uhri tuntui selkeältä ja neutraalilta, mitä se ei suinkaan ole. Osassa väkivaltaa käsittelevästä kirjallisuudesta korostetaan selviytyjän identiteettiä. Vaarana on toisaalta se, lisääkö selviytymisen korostaminen entisestään uhrin syyllistämistä.

Jatkotutkimusehdotuksien osalta olemme sitä mieltä, että selviytymisryhmien laajempi arviointi vaatisi myös ensi- ja turvakodin työntekijöiden kokemusten tutkimista. Oulun Ensi- ja turvakodilla on pitkä kokemus vertaisryhmien järjestämisestä ja työntekijöiden kokemuksia tutkimalla olisi mahdollisuus selvittää heidän näkemyksensä psykoedukatiivisten selviytymisryhmien ja tavallisten vertaisryhmien eroista.

Oulun ensi- ja turvakodin järjestämiin selviytymisryhmiin osallistujien kokemuksista saisi syvempää tietoa, mikäli useampi osallistuisi tutkimukseen. Tämä voisi olla mahdollista, mikäli aineistonhankinta toteutettaisiin kyselylomakkeella, eikä osallistuminen tällöin vaatisi läsnäoloa haastattelutilanteessa. Jatkossa olisi myös mielenkiintoista saada tietoa, kuinka WOMPOWER-projektin muissa osallistujamaissa selviytymisryhmän toteutuksessa on onnistuttu ja millaisia kokemuksia osallistujilla on ollut. Tämä parantaisi mahdollisuuksia arvioida työtavan vaikuttavuutta.

Koska selviytymisryhmä tukee naisia väkivallassa selviytymisen prosessissa pitkällä aikavälillä, on tämän kaltaisen korjaavan työn tekeminen mielekästä niin yksittäiselle työntekijälle kuin yhteiskunnallekin. Työ parisuhdeväkivaltaa kohdanneiden naisten parissa saattaa olla ajoittain turhauttavaa, sillä työn vaikutukset eivät näy välittömästi. Etenkin uhrien ambivalenssin vaihe, jossa saatetaan palata moneen kertaan tekijän kanssa yhteiseen kotiin, on haastavaa työntekijälle (ks. Korkeela-Leppälä 2001, 25–26). Tieto siitä, että kokemuksiin palataan vielä vuosien mittaan ja ryhmässä käsiteltyjen asioiden työstämistä jatketaan myös ryhmätoiminnan päätyttyä, motivoi työntekijää jaksamaan.

Parisuhdeväkivalta aiheuttaa uhreilleen voimakasta inhimillistä kärsimystä. Koska väkivalta kuormittaa uhrien fyysistä ja psyykkistä terveyttä sekä suhteessa mahdollisesti kasvavien lasten kehitystä, on sen vastainen työ yhteiskunnallisesti tärkeää. Väkivaltaa kohdanneiden parissa tehtävä korjaava työ on yksi tapa ennaltaehkäistä moniongelmaisuuksien kehittymistä ja yhteiskunnallista syrjäytymistä. Sukupuolistuneen väkivallan vastainen työ on myös työtä tasa-arvon edistämiseksi. Koska selviytymisryhmät tukevat parisuhdeväkivallasta selviytymistä ja siten uhrien hyvinvointia, on niiden järjestäminen myös yhteiskunnallisesti katsottuna järkevää.

LÄHTEET

Berg, L. 2009. Psykoedukatiivinen perhetyö. Teoksessa Hentinen, K., Ilja, A. & Mattila, E. Kuuntele minua: mielenterveystyön käytännön menetelmiä. Helsinki: Tammi, 151.

Danielsson, P & Salmi, V. 2013. Suomalaisten kokema parisuhdeväkivalta 2012 – Kansallisen rikosuhritutkimuksen tuloksia. Oikeuspoliittinen tutkimuslaitoksen verkkokatsauksia 34/2013. Viitattu 4.1.2015, http://www.optula.om.fi/material/attachments/optula/julkaisut/verkkokatsauksia-sarja/EQaFYce0V/34_parisuhdevakivalta.pdf.

Ensi- ja turvakotien liitto ry. 2014. Viitattu 9.1.2015, <http://www.ensijaturvakotienliitto.fi/>.

Ensi- ja turvakotien liitto ry. 2015. Mikä on väkivaltaa? Viitattu 10.1.2015, https://www.turvakoti.net/site/?lan=1&page_id=12.

European Commission, 2010. Domestic Violence against women. Report. Special Eurobarometer 344. Viitattu 9.1.2015, http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_344_en.pdf.

European Union agency for fundamental rights, 2014. Violence against women - a european wide survey. Main results. Viitattu 8.1.2015, http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra-2014-vaw-survey-main-results-apr14_en.pdf.

Eskola J. & Suoranta J. 2005. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 7. painos. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Hallituksen esitys eduskunnalle naiseen kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta tehdyn Euroopan neuvoston yleissopimuksen hyväksymisestä sekä laeiksi yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta, rikoslain 1 luvun 11 §:n muuttamisesta ja ulkomaalaislain 54 §:n muuttamisesta. Viitattu 8.12.2014, <https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2014/20140155.pdf>.

Hannus, R., Mehtola, S., Natunen, L. & Ojuri, A. 2011. Veitsen terällä: naiseus- ja parisuhdeväkivalta. Helsinki: Ensi- ja turvakotien liitto.

Helminen J., Mäntyneva P. & Rinne P. 2014. SOSIONOMIEN (AMK) OPINNOISTA JA OSAAMISESTA. Sosiaalialan ammattikorkeakouluttajien kommentteja sosionomien (AMK) opinnoista ja osaamisesta opetussuunnitelmien perusteella. Viitattu 7.2.2016,
http://www.talentia.fi/files/3798/SOSIONOMIEN_AMK_OSAAMISESTA_I_11062014.pdf

Hirsjärvi S., Remes P. & Sajavaara P. 2013. Tutki ja kirjoita. 15–17 painos. Helsinki: Tammi.

Hulkko, A. 2011. Parisuhdeväkivallan varhaiset vaiheet. Teoksessa Hannus, R., Mehtola, S. Natunen, L. ja Ojuri, A (toim.) Veitsen terällä. Naiseus ja parisuhdeväkivalta. Ensi- ja turvakodin liiton raportti 13. Hämeenlinna: Ensi- ja turvakotien liitto, 81–108.

Huovinen, A. & Marttala, P. 2013. Pelastakaa Lapset ry. Näköislehti puheenvuoroja väkivallasta ja sijaishuollosta. Viitattu 24.3.2015,
http://www.pelastakaaalapset.fi/puheenvuoroja_vakivallasta_ja_sijaishuollosta/#/2/.

Husso, M. 2003. Parisuhdeväkivalta. Lyötyjen aika ja tila. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Huuskonen, P. 2015. TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS. Vertaistuki. Viitattu 21.2.2016,
<https://www.thl.fi/fi/web/vammaispalvelujen-kasikirja/itsenaisen-elaman-tuki/vertaistuki>.

IHMISOIKEUSKESKUS. 2015. Istanbulin sopimus Suomen osalta voimaan 1.8.
Viitattu 2.12.2015, <http://www.ihmisoikeuskeskus.fi/?x280162=2250596>.

Järvinen, M., Pohjoisvirta R. & Tikkanen T. 2014. Oulun ensi- ja turvakodin PowerPoint seminaariesitys WOMPOWER-projektista. Koulutuksella väkivaltaa vastaan – seminaari 11.11.2014. Julkaisematon materiaali on saatavilla tutkimuksen tekijöiltä ja Oulun ensi- ja turvakodilta.

Karjalainen, S., Launis P., Pelkonen R. & Pietarinen J. 2002. Tutkijan eettiset valinnat. Helsinki: Gaudeamus.

Korkeela-Leppälä, T. 2001. Naisen ambivalenssi perheväkivaltaa sisältävässä suhteessa. Teoksessa Ojuri A. (toim.) Hukasta kukkaan. Naisen tie väkivallasta selviytymiseen. Helsinki: Ensi- ja turvakotien liitto ry, 25–51.

Koskelainen, M. 2011. Naisen selviytymisprosessi. Teoksessa Ojuri A. (toim.) Hukasta kukkaan. Naisen tie väkivallasta selviytymiseen. Helsinki: Ensi- ja turvakotien liitto ry, 53–67.

Kotanen, R. 2013. Näkymättömästä näkökulmaksi. Parisuhdeväkivallan uhrit ja oikeudellisen sääntelyn muutos Suomessa. Helsinki: Unigrafia.

Kuula, A. 2006. Tutkimusetiikka: aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Tampere: Vastapaino.

Kylmä J. & Juvakka T. 2007. Laadullinen terveystutkimus. Helsinki: Edita Prima Oy.

Lehtonen A. & Perttu S. 1999. Naisiin kohdistuva väkivalta. Tampere: Tammer-Paino Oy. Helsinki: Kirjayhtymä Oy.

Marttala, P. 2011. Parisuhdeväkivallan monet muodot. Teoksessa Hannus, R., Mehtola, S., Natunen, L. Ojuri, A. (toim.) Veitsen terällä. Naiseus ja parisuhdeväkivalta. Hämeenlinna: Ensi- ja turvakotien liitto, 37–54.

McCann, I. & Pearlman, L. 1990. Psychological Trauma and the Adult Survivor: Theory, Therapy, and Transformation. Brunner-Mazel psychosocial stress series no. 21 New York & London: Brunner-Routledge.

Mehtola, S. 2013. Vertaisuus ja osallisuus. Teoksessa A. Ojuri (toim.) Vertaisryhmä. Väkivaltaa kokeneiden naisten osallisuuden ja voimaantumisen tukeminen. Helsinki: Ensi- ja turvakotien liitto ry, 7–9.

Mehtola, S. & Natunen, L. 2013. Ryhmän kokoaminen. Teoksessa A. Ojuri (toim.) Vertaisryhmä. Väkivaltaa kokeneiden naisten osallisuuden ja voimaantumisen tukeminen. Helsinki: Ensi- ja turvakotien liitto ry, 23–29.

Naisiin kohdistuvan väkivallan vähentämisen ohjelma. 2010. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö. Viitattu 2.12.2015, <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/112013/URN%3ANBN%3Afi-fe201504223100.pdf?sequence=1>.

Nyqvist, L. 2001. Kriisistä selviytymiseen -projektin arviointi. Teoksessa Ojuri, A. (toim.). Hukasta kukkaan. Naisen tie väkivallasta selviytymiseen. Ensi- ja turvakotien liiton julkaisu 29. Helsinki: Ensi- ja turvakotien liitto, 176–188.

Ojuri, A. 2001. Kokemuksia naisten selviytymisryhmistä. Ryhmät selviytymisvaiheen työmenetelmänä. Teoksessa Ojuri, A (toim.). Hukasta kukkaan. Naisen tie väkivallasta selviytymiseen. Ensi- ja turvakotien liiton julkaisu 29. Helsinki: Ensi- ja turvakotien liitto, 93–94.

Ojuri, A. & Laitinen M. 2015. Turvakoti työnä. Selvitys Ensi- ja turvakotien liiton jäsenyhdistysten turvakotityön sisällöistä ja vaikutuksista. Ensi- ja turvakotienliitto ry. Viitattu 19.2.2016, http://www.e-julkaisu.fi/ensi_ja_turvakotien_liitto/turvakoti_tyona/.

Ojuri, A. 2004. Väkivalta naisen elämän varjona – tutkimus parisuhdeväkivaltaa kokeneiden naisten elämäkulusta ja selviytymisestä. Rovaniemi: Lapin Yliopistopaino.

Oulun ensi- ja turvakoti. 2014. Trainersreportaftereach workshop. Raportit 1-4 molemmista ryhmistä. WOMPOWER-projektin toteutukseen liittyvä, julkaisematon materiaali on saatavilla tutkimuksen tekijöiltä ja Oulun ensi- ja turvakodilta.

Perttula, J. & Latomaa, T. 2005. Kokemuksen tutkimus: merkitys, tulkinta, ymmärtäminen. Helsinki: Dialogia.

Pohjoisvirta, R. Väkivaltaerityisyys. Teoksessa Ojuri, A 2013 Vertaisryhmän käsikirja. Väkivaltaa kokeneiden naisten osallisuuden ja voimaantumisen tukeminen. Ensi- ja turvakotien liitto. Viitattu 10.2.2016, http://ensijaturvakotienliitto-fi-bin.directo.fi/@Bin/35abd632a8fd4134bf92bd0cb4d716d0/1455891307/application/pdf/4208516/Vertaisryhma_V%C3%A4kivaltaa_kokeneiden_naisten_osallisuuden_ja_voimaantumisen_tukeminen28032014.pdf.

Resick, P. A. 2001. Stress and trauma. Hove: Psychology Press.

Rautava M. & Perttu S. (toim.) 2002. Naisiin kohdistuva pari- ja lähisuhdeväkivalta. Käsikirja perus- ja täydennyskoulutukseen. Stakes/ Naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisyprojekti. Helsinki: Erikoispaino Oy.

Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia ry, Ammattieettinen lautakunta. 2013. Arki, arvot, elämä, etiikka. Sosiaalialan ammattilaisen eettiset ohjeet. Helsinki: Kinestasis Oy | Erweko Oy. Viitattu 21.5.2015, http://www.talentia.fi/files/558/Etiikkaopas_2013_net.pdf.

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2013. EU:n Daphne III-ohjelma 2007–2013. Viitattu 7.11.2014, http://www.stm.fi/vireilla/rahoitus_ja_avustukset/eun_daphne_iii_ohjelma.

Suomen EMDR-yhdistys. 2015. Trauma. Viitattu 9.1.2015, <http://www.emdr.fi/trauma.html>.

Traumaterapiakeskus 2013. Viitattu 15.2.2016, <http://www.traumaterapiakeskus.com/18>.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Vuorilehto, M., Larri, T., Kurki, M. & Hätönen, H. 2014. Uudistuva mielenterveystyö. Helsinki: Edita Prima Oy.

Väänänen, K. 2011. Miten selviytyä väkivallasta? Teoksessa Hannus, R., Mehtola, S. Natunen, L. ja Ojuri, A (toim.) Veitsen terällä. Naiseus ja parisuhdeväkivalta. Ensi- ja turvakodin liiton raportti 13. Hämeenlinna: Ensi- ja turvakotien liitto, 109–132.

WOMPOWER, 2014. Viitattu 7.11.2014, <http://www.srep.ro/wompower/fi/about-the-project.html>.

Yule, W., Williams, R. & Joseph, S. 2000. Posttraumatic stress disorders in adults. Teoksessa Yule, W. (toim.): Posttraumatic stress disorders. Concepts and therapy. London: University of London, Institute of Psychiatry and Methlem and Maudsley NHS Trust, 1–24.

HAASTATTELUKUTSU

Tämä kirje on lähetetty kaikille Oulun ensi- ja turvakodin järjestämän WOMPOWER -projektin yhteydessä järjestettyihin ryhmiin osallistuneille naisille. Toimintaa järjestettiin hankkeen aikana kahdelle eri ryhmälle vuoden 2014 aikana ja kolmannelle ryhmälle samalla mallilla hankkeen päättymisen jälkeen alkuvuodesta 2015. Nyt osallistujien kokemuksia kootaan opinnäytetyöksi. Osoitetietoja ei ole luovutettu tutkijoille, vaan nämä kirjeet on lähetetty Oulun ensi- ja turvakodilta.

Jokainen ryhmä kutsutaan vielä kerran koolle käymään yhdessä läpi muistikuvia ja kokemuksia ryhmistä. Järjestämme noin kahden tunnin kestoisen, kahvitauon sisältävän haastattelun jokaiselle ryhmälle erikseen. Ryhmähaastattelut pidetään alkusyksyn aikana ensi- ja turvakodin tiloissa, ja läsnä on opinnäytetyön tekijöiden lisäksi joku ryhmiä ohjanneista ensi- ja turvakodin työntekijöistä. Tervetuloa mukaan jakamaan kokemuksiasi ja tapaamaan tuttuja!

Ryhmäsi haastattelun ajankohta on _____

Paikkana on _____.

Tervetuloa mukaan!

Keitä me olemme ja miksi tietoa kerätään?

Me olemme Kaisa Krogerus, Taija Leinonen ja Essi Stenroth. Opiskelemme sosionomeiksi Oulun ammattikorkeakoulusta ja teemme opinnäytetyötä ryhmään osallistuneiden kokemuksista. Opinnäytetyön teko on osa alemman korkeakoulututkinnon suorittamista, ja niiden avulla ammattikorkeakoulu tekee yhteistyötä erilaisten tahojen kanssa.

Tutkimme toisaalta sitä, millaisia kokemuksia osallistujat ryhmätoiminnasta saivat, mutta myös sitä, miten ryhmiin osallistuminen on tukenut väkivallasta selviytymisessä. Ensi- ja turvakoti haluaa jatkaa selviytymisryhmien järjestämistä jatkossakin niin, että ne auttavat väkivallasta selviytymisessä mahdollisimman hyvin, eli meidän teiltä osallistujilta keräämää tietoa käytetään toiminnan kehittämiseen. Toivomme mahdollisimman suurta osallistujamäärää ja avointa ja vilkasta keskustelua,

jotta kokemuksista saadaan mahdollisimman paljon hyötyä väkivaltaa kokeneille naisille tulevaisuudessa.

Tietosuojakysymyksiä

Haastattelut tallennetaan sekä videolle että nauhurille. Kaikki tallenteet tulevat vain meidän käyttömme, niitä ei julkaista missään ja aineistot hävitetään välittömästi tutkimuksen päätyttyä. Osallistujilta ei kerätä henkilötietoja missään tutkimuksen vaiheessa ja tutkimustulokset esitetään siten, että osallistajat eivät ole siitä tunnistettavissa. Henkilöllisyytesi ei siis päädy kenenkään tietoon.

Missä voit tutustua valmiiseen työhön?

Tutkimustulokset esitellään ensi- ja turvakodilla myöhemmin ilmoitettavana ajankohtana. Sinne kutsutaan kaikki ryhmiin osallistuneet henkilöt ja ensi- ja turvakodin työntekijät mukaan. Opinnäyte-työmme tulee julkisesti näkyville ammattikorkeakoulujen tietokantaan, joka löytyy osoitteesta www.theseus.fi.

Ystävällisin terveisin,

Kaisa Krogerus, Taija Leinonen ja Essi Stenroth

Oulussa, 22.06.2015

1. Selviytymisryhmässä saadun tiedon merkitys parisuhdeväkivallasta selviytymisen prosessissa

- parisuhdeväkivallasta selviytymisen prosessi
- parisuhdeväkivallan eri muotoja
- parisuhdeväkivallan vaikutukset: henkiset, fyysiset ja sosiaaliset
- parisuhdeväkivallan ilmeneminen yksilö-, yhteisö- ja yhteiskuntatasolla

2. Vertaistuen merkitys parisuhdeväkivallasta selviytymisen prosessissa

- selviytymisryhmässä olleiden samaa kokemustaustaa omaavien osallistujien antaman tuen merkitys omalle selviytymiselle
- itse toisille selviytymisryhmän osallistujille antaman tuen merkitys

ESIMERKKI SISÄLLÖN ANALYYSIN ETENEMISESTÄ ALKUPERÄISILMAUKSISTA LIITE 3
PELKISTÄMISEEN

ALKUPERÄISILMAUKSET	PELKISTETYT ILMAUKSET
<p><i>"...on niinkö niitä muita ihmisiä joista näkkee, että he on niinku jo päässy eteenpäin. Et he on käsitelly sitä asiaa ja he on päässy etteenpäin."</i></p> <p><i>"Että siellä oli joillakuilla monta vuotta siitä parisuhteesta, ja joitakin joilla oli tavallaan akuuttinakin. Tavallaan se, että hei tästä on mahdollisuus selvitä."</i></p> <p><i>"...ne oli vähän niin kuin esikuvina."</i></p>	<p>Eri vaiheissa selviytymistä olevat osallistujat vahvistivat uskoa omaankin selviytymiseen.</p>

KAAVIO AINEISTOLÄHTÖISESTÄ SISÄLLÖNANALYYSISTÄ

LIITE 4

